

***АКТУАЛИЗИРАН ДОКУМЕНТ ЗА
ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА
ОБЩИНА АЙТОС
2012 - 2013***

МАРТ 2012 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИТЕ ТАБЛИЦИ	3
СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИТЕ ФИГУРИ	5
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ.....	6
УВОД	7
АКТУАЛИЗИРАН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА АЙТОС	9
1. Обща характеристика на община Айтос.....	9
2. Анализ на промените в стопанския сектор.....	15
3. Анализ на промените в човешките ресурси.....	26
4. Анализ на промените в околна среда и техническа инфраструктура	49
АКТУАЛИЗИРАН SWOT АНАЛИЗ.....	63
АКТУАЛИЗИРАНА СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО ИНТЕГРИРАНО МЕСТНО РАЗВИТИЕ	65
1. Визия за развитие на Община Айтос.....	66
2. Стратегически цели.....	68
3. Приоритети	69
АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ИНДИКАТИВНАТА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ОБОБЩАВАЩА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА	72
СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА	77
ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ	80
АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА.....	81

СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИТЕ ТАБЛИЦИ

Таблица 1: Основни показатели на община Айтос по статистически зони, статистически райони, области и общини към 01.02.2011	9
Таблица 2: Нефинансови предприятия по групи предприятия според броя на заетите в тях лица в община Айтос.....	17
Таблица 3: Справка за брой животни към 31.12 в община Айтос.....	19
Таблица 4: Данни за средства за подслон и места за настаняване в община Айтос	23
Таблица 5: Приходи и разходи на общински бюджет на община Айтос	24
Таблица 6: Население на община Айтос в сравнителен план със страна, район, област, община, населено място	28
Таблица 7: Прогноза за населението на община Айтос разпределено по пол	28
Таблица 8: Население на община Айтос по години.....	29
Таблица 9: Естествено движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.	31
Таблица 10: Механично движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.	31
Таблица 11: Население на община Айтос по населени места и самоопределение по етническа принадлежност към 01.02.2011 година	32
Таблица 12: Население на 7 и повече навършени години по населени места и степен на завършено образование към 01.02.2011 година	34
Таблица 13: Население на 15 и повече години по населени места и икономическа активност към 01.02.2011 година	35
Таблица 14: Създадени работни места в община Айтос	37
Таблица 15: Създадени работни места по програми за насърчаване на заетостта по ЗНЗЗ в община Айтос	38
Таблица 16: Създадени работни места по други програми, които се реализират чрез партньорство на ДБТ в община Айтос	39
Таблица 17: Равнище на безработица и средногодишен брой безработни лица в община Айтос	41
Таблица 18: Обобщени данни за пазара на труда към 31.12.2011 г. в община Айтос ...	41
Таблица 19: Заведения и дейности за социални услуги, извършвани в обичайна домашна среда (в общността) в община Айтос.....	42

Таблица 20: Заведения за социални услуги, извършвани извън домашна среда (извън общността) в община Айтос.....	42
Таблица 21: Списък на регистрираните доставчици на социални услуги.....	43
Таблица 22: Лечебни заведения за болнична помощ в община Айтос	44
Таблица 23: Лекар и лекари по дентална медицина в община Айтос	44
Таблица 24: Детски ясли по години в община Айтос	45
Таблица 25: Списък на училищата, детските градини и обслужващите звена, отговарящи на критериите в община Айтос.....	45
Таблица 26: Училища, преподаватели и ученици в община Айтос	46
Таблица 27: Детски градини в община Айтос.....	47
Таблица 28: Народни читалища на територията на Община Айтос	48
Таблица 29: Емисии на вредни вещества в атмосферата от индустриални горивни и производствени процеси в община Айтос	50
Таблица 30: Използване на вода, доставена от общественото водоснабдяване (ВиК) в община Айтос	58
Таблица 31: Структура на стратегическата част на Актуализиран документ за изпълнението на общински план за развитие на община Айтос 2012-2013 г.	65

СПИСЪК НА ПРИЛОЖЕНИТЕ ФИГУРИ

Фигура 1: Нефинансови предприятия по групи предприятия според броя на заетите в тях лица през 2009 г. в община Айтос	17
Фигура 2: Отчет на приходи и разходи на общински бюджет на община Айтос за 2007 - 2011 г.	25
Фигура 3: Отчет на разходи на общински бюджет на община Айтос за 2007 - 2011 г. ...	26
Фигура 4: Население на община Айтос по години	27
Фигура 5: Естествен прираст на община Айтос за периода 2004 - 2010 г.	29
Фигура 6: Механично движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.	30
Фигура 7: Население на община Айтос по самоопределение по етническа принадлежност към 01.02.2011 година	32
Фигура 8: Население на 7 и повече навършени години и степен на завършено образование към 01.02.2011 година.	33
Фигура 9: Население на 15 и повече години по икономическа активност в община Айтос към 01.02.2011 година	35
Фигура 10: Равнище на безработица в община Айтос	40

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МСП	Малки и средни предприятия
НПО	Неправителствени организации
НСИ	Национален статистически институт
ОДЗ	Областна дирекция „Земеделие”
ОПР	Общински план за развитие
ОСЗ	Общинска служба „Земеделие”
ОУ	Основно училище
ПГСС	Професионална гимназия по селско стопанство
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СОУ	Средно общообразователно училище
ЦДГ	Целодневна детска градина

УВОД

Бъдещето на Община Айтос зависи от волята на нейните жители да я превърнат в икономически, туристически и културен център, привлекателен за живот и бизнес. Общинският план за развитие на община Айтос 2007 – 2013 е не само опит да се отговори на предизвикателствата на новия век – векът на информационното общество.

Той е синтезирал решимостта за промяна на тежките условия на днешния ден – безработица, нарастваща бедност, икономическа и ценностна криза. Положителната промяна може да стане реалност само тогава, когато си поставяме ясни и осъществими цели, когато формулираме точни и нужни приоритети, когато има съчетаване на интересите и координация в действията на всички заинтересовани страни – местни власти, политически сили, институции, бизнес, професионални среди, неправителствени организации, граждани.

Основно предимство на Общинския план за развитие на община Айтос 2007 – 2013 се състои в представянето на цялостно виждане за развитие на общината за период от седем години до 2013 г. В тази насока настъпилите промени до 2011 г. налагат предприемане на действия за актуализация на действащия общински план за развитие, за да се адаптира към промените и се засили неговата ефективност и ефикасност като документ за провеждане на политиката за развитие на общината.

Общинския план за развитие на община Айтос и Актуализирания документ за изпълнението му са средства за мобилизиране на местните и централни ресурси, за привличане на външни инвестиции, за интегриране на множеството проекти и планове на общинско и регионално ниво. Те създават възможности за повишаване на гражданската активност, за динамично развитие на организациите и общностите, за формиране на чувство за единение и съпричастност на гражданите към развитието на общината.

Общинския план за развитие на община Айтос и Актуализирания документ за изпълнението му са необходимо условие за приобщаване и използване на възможностите на европейски и национални програми за устойчивото развитие на общината.

Общинският план за развитие на община Айтос и Актуализирания документ за изпълнението му са разработени съгласно Закона за регионалното развитие, Методическите указания за разработване на Общински планове за развитие до 2013 г.,

Методически указания за актуализиране на действащите стратегии и планове за регионално и местно развитие - 2009 година и други нормативни, стратегически и планови документи. В процеса на подготовката и обсъждането им са взели конструктивно участие представители на Общинския съвет, местния бизнес, културни институции, НПО, граждани и специалисти от общинска администрация. Общинският план за развитие на община Айтос е приет на заседание на Общински съвет – Айтос с Решение № 275 от 29.07.2005 г., а Актуализирания документ за изпълнението на общинския план за развитие на община Айтос 2012 - 2013 г. е приет на заседание на Общински съвет – Айтос с Решение № от.....

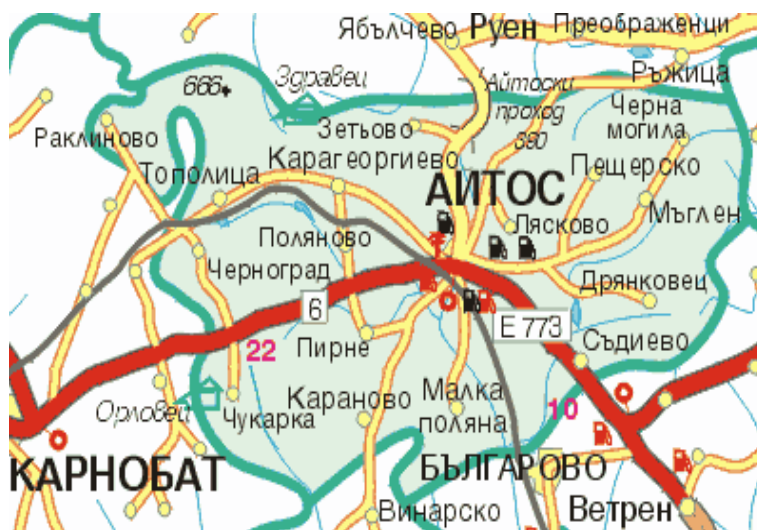
АКТУАЛИЗИРАН СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ПРОФИЛ НА ОБЩИНА АЙТОС

1. Обща характеристика на община Айтос

Община Айтос е основна административно-териториална единица, в която се осъществява местното самоуправление. Общината е обособена с Указ № 2294 на Държавния съвет на Република България от 26.12.1978 г

Общината обхваща южните склонове на Източна Стара планина и долината на Айтоска река с обща площ 402,866 кв.км. Намира се в административните граници на Бургаска област в Югоизточен планов регион.

В състава на община Айтос са включени 17 населени места: 16 села (село Черна могила, село Черноград, село Чукарка, село Дрянковец, село Карагеоргиево, село Караново, село Лясково, село Мъглен, село Малка поляна, село Пещерско, село Пирне, село Поляново, село Раклиново, село Съдиево, село Тополица, село Зетъво) и един град - Айтос, които е административен, икономически и културен център. Населението на община Айтос е 28 687 души, а гъстотата ѝ е 71 човека/ км². Населението в града е 20 016 души, а в селата 8671. Кметствата в общината са 11 от населените места, а останалите 5 са кметски наместничества.

Основни показатели на община Айтос по статистически зони, статистически райони, области и общини към 01.02.2011						
Статистически зони, статистически райони, области и общини	Площ- кв. км.	Население	Гъстота на населението - човека/км ²	Населени места - брой	Градове - брой	Села - брой
България	111 001,9	7 364 570	66	5329	253	5076
Югоизточен район	14 647,7	1 078 002	74	689	40	649
Област Бургас	7 748,1	415 817	54	255	20	235
Община Айтос	402,9	28 687	71	17	1	16

Таблица 1: Основни показатели на община Айтос по статистически зони, статистически райони, области и общини към 01.02.2011¹

¹ Източник: НСИ, Преброяване на населението и жилищния - окончателни резултати 01.02.2011 г.

Природните дадености обуславят развитието на интензивно земеделие и животновъдство. Произвеждат се главно зърнени и зърнено-фуражни култури. Има и традиционни масиви от трайни насаждения – лозя и овощни градини. Отглеждат се и технически култури – предимно тютюн и слънчоглед.

Община Айтос е важен транспортен възел. През общината минава първокласен шосеен път и ж.п. линията София-Бургас. Отстои на 30 км от най-голямото пристанище на Черно море и Летище Бургас.

Релеф

Община Айтос е разположена в източната част на Република България. Макар и малка по размери, тя притежава разнообразен релеф. Северните ѝ части по цялото протежение изток-запад са заети от южните разклонения на невисоката (до 700 м) Айтоска планина. Склоновете ѝ постепенно се снижават, заоблят очертанията си и на места преминават в разлети хълмове. Последната ѝ разклоненост завършва с теренни гънки, сливайки се с равнината - южно от гр. Айтос. Планинските склонове са прорязани от множество дерета. Южната част от общината е заета от Айтоското поле, което е периферна част на Бургаската низина. Разположено е на кота от 60 до 100 м с лек наклон към р. Айтоска, която води началото си от р. Дермендере, извираща на 10 км североизточно от града.

Климат

Община Айтос попада в преходноконтиненталната климатична област. Най-източните ѝ части са в обсега на черноморската климатична област, която се отличава със специфична проява на ветрова циркулация. Средногодишните температури са 12.2°C. Абсолютните максимални температури достигат доста високи стойности – най-високата измерена абсолютна максимална температура достига 42°C (август), а най-ниската максимална достига -22.1°C (януари и декември).

Почви

Разпространени са два основни типа почви - канелени горски и алувиални и алувиално-ливадни. На отделни петна се срещат хумусно-карбонатни и черноземни смолници.

Минерални ресурси

Сред основните скали преобладават варовици и в резултат на това на много места, макар и на малки участъци, теренът има ясно изразен карстов характер. При това варовиците обикновено са размесени с мергели, пясъчници, конгломерати и шисти, които най-често се срещат край леглата на доловете и реките.

Този геоложки строеж определя наличието на множество находища на нерудни изкопаеми и инертни материали. Те имат широко разпространение и показват еднообразие по състав и стопанско предназначение.

Някои от тях са с регионално значение, други са предпоставка за развитие на някои промишлени дейности с локално значение, както и за задоволяване нуждите на стопанството. Широко известен е така нареченият айтоски камък, който представлява сиенит с наситенозелен цвят. Използва се за вътрешна облицовка на сгради.

Находищата от глина имат локално значение. Използват се за производството на тухли и керамични изделия. В миналото особено добре е било развито грънчарството

Водни ресурси

Община Айтос е бедна на повърхностни води. Причина за това са оскъдните валежи – 540 мм годишно, геоморфоложката структура и скалният състав на геоложката структура, която допринася за губене на водите в карстовите образувания.

Територията се отводнява от р. Айтоска и притоците ѝ. Влива се в Бургаското езеро. Общата ѝ дължина е 32.5 км с водосборна площ 304.7 кв. км. Има непостоянен и невисок воден режим, който се влияе силно от годишния валежен режим. Зимните валежи, част от които са във вид на дъжд, обуславят големия зимен отток – 42 %. Пролетният отток се дължи на снеготопенето и пролетните валежи. Сравнително високите летни водни стоежи се дължат на валежните количества през лятото. Заради високите изпарения през лятото и честите засушавания на много от притоците на р. Айтоска има изградени микроязовири (43 язовира средно с 50-80 дка площ), които се използват за напояване на селскостопанските земи и за рибовъдна дейност.

Община Айтос е богата на минерални води - топли и студени. Повечето от минералните извори и сондажи имат лечебни свойства, но нямат изградена материална база, в която да се правят съответните процедури. Най-големите сондажи се намират на територията на селата Съдиево и Поляново.

Възможности за използване на минералните води на територията на Община Айтос според физико-химичните им качества:

- за лечебни цели;
- за питейни нужди - особено перспективен е сондажът при с. Съдиево, който предлага възможности за бутилиране;
- за хигиенно-битови нужди;
- за оранжерийно производство и зеленчуци.

Флора и фауна

Във флористично отношение районът на Горско стопанство - Айтос, който обхваща общините Айтос и Руен, попада в пояса на равнинно-хълмистите дъбови гори. Наред с разнообразната и богата горска растителност, представена от дъбови насаждения с единични и групови участия на габър, източен бук, липа, явор, бряст, ясен, мъждрян, топола, върба, елша, келяв габър и др., се срещат разнообразни билки, които имат стопанско значение. В района са разпространени тетра, шипка, трънка, глог, коприва, подъбиче, ягода, мента, живовляк, риган, глухарче, лайка, бял равнец, жълт кантарион, мащерка, липа, орех. Те намират приложение във фармацевтичното производство и медицината за билколечение. За гъбарството значение имат манатарката и пачият крак.

Макар и невысока, Айтоска планина е с богат фаунистичен състав. От бозайниците се срещат благороден елен, сърна, дива свиня, заек, гризачи (катерица, лалугер, полска мишка, сив плъх, съсел и др.). Най-често срещаните хищници са – чакал, лисица, дива котка, белка, златка (защитен вид), невестулка, черен пор, язовец. Влечугите са представени от костенурка (блатна, шипобедрена, шипоопашата - защитени видове), гущер, усойница, пъстър смок, змия медянка и др. От птиците са разпространени ястреб, яребица, пъдпъдък, горски бекас, гургулица, гълъб, глухар, сова (защитен вид), улулица, бухал, кукумявка и др.

Горски ресурси

Пасищата заемат 49 117 дка. от Горския фонд, което е 1.1 % от общата площ на Горско стопанство - Айтос.

Преобладаващи дървесни видове сред горите със стопанско предназначение са черен бор, бял бор, благун, цер, зимен дъб, космат дъб, източен бук, габър, липа, акация.

Гори със специално предназначение на територията на община Айтос са:

- Защитни ивици край шосето Айтос - Провадия;
- Лесопарк „Славеева река” - зелена зона;
- Курортни гори при с. Тополица;
- Нелесопригодни площи, обрасли с дървесна и храстова растителност.

Поземлени ресурси

Общата площ на Община Айтос е 402 866 дка, което представлява 2,7 % от територията на Бургаска област. В площта се включват:

- Земеделски фонд;
- Горски фонд;
- Фонд “Населени места”;
- Територии за транспорт и инфраструктура;
- Водни течения и водни площи;
- Територии за добив на полезни изкопаеми и депа;
- Други терени (3 964 дка).

Земеделският фонд заема площ от 297 068 дка, което представлява 73,73 % от територията на общината. Обработваемата земя във фонда заема 225 310 дка или 75,84 %. Най-много обработваема земя има в землищата на гр. Айтос, с. Караново, с. Пирне, ОСС – Айтос, с. Черноград, а най-малко в землищата на селата Зетьово, Раклиново, Черна могила и Поляново. Необработваемата земя в земеделския фонд заема площ от 71 758 дка или 24,15 %.

Горският фонд заема площ от 82 485 дка или 20,47 % от територията на общината. Горските пасища са 10,70 % от фонда (8 833 дка).

Територията на фонд ”Населени места” е 12 346 дка или 3,06 % от територията на общината. От площта на населените места 9 197 дка са обработваема земя, като нивите заемат площ от 6 411 дка, а трайните насаждения – 2 786 дка.

Необработваемата земя заема 3 149 дка от фонда. Застроените площи са 1 116 дка или 9,04 % от фонда. Улиците, площадите и ж.п. линиите заемат 11,23 % от селищните територии и са с обща площ 1 387 дка. Водните площи са 26 дка; озеленените площи 443 дка и др. терени - 177 дка.

Териториите за транспорт и инфраструктура заемат 2 456 дка от общата площ на общината. Към тях се включват: ж.п. линии и съоръжения, заемащи 534 дка; Републиканска пътна мрежа – 1 135 дка; местни и ведомствени пътища, представляващи 782 дка от разглежданите територии и надземни проводни и инженерни съоръжения – 5 дка.

Водните течения и водните площи в община Айтос заемат площ от 4 430 дка. От тях реките обхващат 506 дка; язовирите, водоемите и каналите заемат площ от 3 860 дка, а блатата и мочурищата - 64 дка.

Териториите за добив на полезни изкопаеми и депа, представляват 117 дка от общата площ на общината. Делата за кариери и рудници заемат 27 дка, а делата за битови отпадъци – 90 дка.

Културно-историческо и архитектурно наследство

Историята на Айтос, едно от най-древните селища, известни още от епохата на траките, обхваща няколко хилядолетия. Всички археологически находки, разкрити около града, показват, че началото на съществуването на селището започва 5 хиляди години преди новата ера.

Намерените около местността "Мангалята" и "Баалар чешма" върхове на копия, битова и декоративна керамика, оброчни плочки с изображение на тракийски конник и други останки ни показват тракийския период на града. Градът влиза в пределите на българската държава по времето на хан Тервел.

Крепостта Аетос е играла важна роля в отбранителната система на българските земи срещу набезите на татари, авари и кръстоносци. През 1378 г. градът е превзет от войските на султан Мурад.

През време на руско-турската война (1828-1829г.) легендарният генерал Дибич Забалкански превръща града в опорен стратегически пункт. След Одринския мир през 1829 г. много от жителите му се изселват в Бесарабия.

През Възраждането населението участва активно в национално-освободителните борби. Васил Левски организира в града революционен комитет. След Освобождението Айтос се утвърждава като оживен търговски център, по-голям от Бургас. Тук се провежда голям панаир. Открива се и първото девическо земеделско училище в страната.

Историческите обстоятелства са предпоставка за значителен брой мюсюлмани сред жителите на града, поради което град Айтос е център на мюфтийство.

Наличието на културно-исторически обекти са предпоставка за развитието на културен туризъм. Архитектурно-етнографският комплекс "Генгер" допълва колоритния образ на града. В Алеята на старите занаяти град Айтос е съхранил традиционните за региона занаяти, практикувани от айтоските майстори – гърнчарство, медникарство, дърворезбарство и др.

Културните традиции на Айтос пази и продължава вече 130 години градското читалище "Васил Левски". Ежегодно в гр. Айтос се провеждат традиционните фолклорни празници "Славееви нощи". От 1996 г. те получиха статут на детски конкурс, който открива и налага млади таланти в народното песенно и музикално изкуство.

Природни забележителности: Бодливо сграбиче – рядък растителен вид; Айтоска кория – защитена природна забележителност; Причудливи скални

образования: “Трите братя” – с формата на сфинксове, “Кралимарковски стъпки” – вдлъбнатини в скалите, наподобяващи гигантски стъпки, и др.

Археологически забележителности: Праисторическа селищна могила; Тракийски надгробни могили; Антично селище в местността “Старият град”; Антична крепост “Аетос”.

Паметници на културата: Църквата “Св. Влм. Димитрий”; Джамята в центъра на града, строена през 1435 г.; Параклис-костница “Св. Димитър”; Възрожденска къща “Петър Станев” с музейна сбирка и Художествен салон, Читалище “Васил Левски”, създадено през 1869 г и Зумпаловата къща, строена през 1901 година.

2. Анализ на промените в стопанския сектор

Развитие на стопанския сектор

Община Айтос е една от най-големите селски общини в България. Тя е аграрно-промишлен център с регионално значение. Икономиката на общината се характеризира с преобладаващ дял на селското стопанство и свързаната с него преработвателна промишленост.

Земеделието е най-големият източник на заетост и доходи в общината. Природните дадености обуславят развитието на интензивно земеделие и животновъдство. Произвеждат се главно зърнени и зърнено-фуражни култури, грозде, зеленчуци, череши и тютюн.

С важно значение са шивашката и текстилната промишленост, хранително-вкусовата и дървопреработвателната промишленост.

Преобладаващата част от фирмите в общината са в сферата на услугите и търговията. От регистрираните в общината над 2000 фирми, 98 % са микро и малки по размер. Частният сектор е по-гъвкав и е основен фактор за растеж и заетост. Големите фирми са малко на брой, но те осигуряват преобладаващия брой работни места.

В общината има отлични възможности за развитие на различни видове туризъм на основата на минералните извори, природните и археологически забележителности.

Отраслова структура

Отрасловата структура на стопанския сектор се определя от:

- Хранително-вкусова промишленост;
- Текстилна промишленост;
- Дърводобив и дървопреработвателна промишленост;
- Селско стопанство;

- Транспорт и съобщения;
- Търговия и услуги;
- Строителство;
- Туризъм.

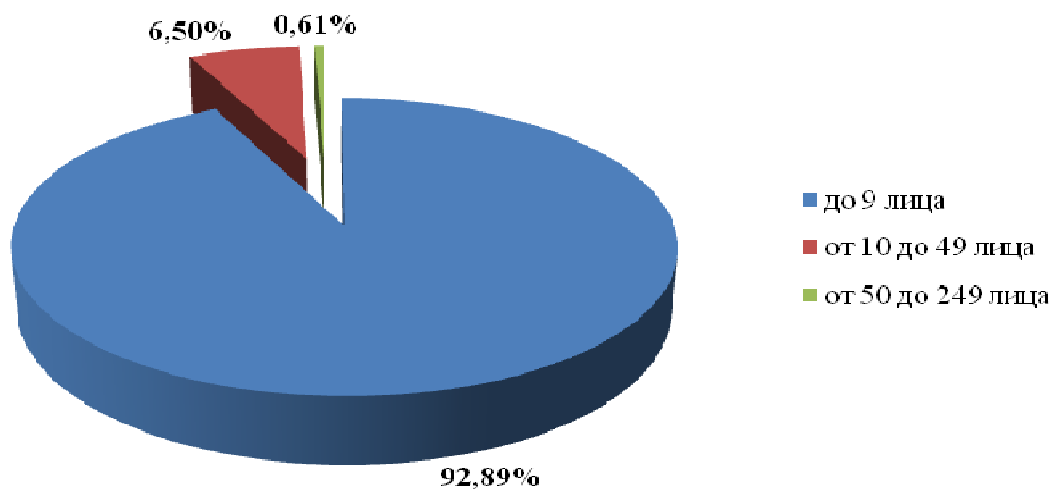
С важно значение за икономическото развитие на община Айтос са и шивашката и текстилната промишленост, хранително-вкусовата и дървопреработвателната промишленост.

Икономическата база на общината е разположена в западна промишлена зона на площ около 900 дка. Зоната е много добре комуникационно обезпечена, както по отношение на ж.п. съоръжения, така и от проведените комуникации с оптимални габаритни размери. В зоната са изградени електропреносни мрежи, като по този начин не се създават проблеми дори и за новостроящи се мощности. Водоснабдяването на предприятията е принципно решено, но ще трябва да се изгради система за водоснабдяване с промишлени води.

През 2006 г. Общинският съвет в Айтос даде съгласието си Община Айтос да участва в създаването на акционерно дружество „Индуриален и бизнес парк - Айтос” АД, съвместно с „Квинтесенц Кепитъл” АД. Проектът за „Изграждане на индуриален и бизнес парк край град Айтос” се реализира през периода 2007 – 2011 година. Идеята е индуриалната зона да привлече български и чуждестранни инвеститори и да предложи условия за стартиране на малки и средни екологично чисти производства. Зоната ще се менажира от новорегистрирано акционерно дружество „Индуриална зона Айтос” АД, в което Община Айтос ще участва с 49 на сто от капитала.

Преобладаващата част от фирмите в общината са в сферата на услугите и търговията. По данни на ТСБ - Бургас, от регистрираните в общината фирми са 99.39 % микро и малки предприятия. Частният сектор е по-гъвкав и е основен фактор за растеж и заетост. Броят на средните фирми е незначително нисък и представлява 0.61 % от общия брой. На територията на община Айтос по последни данни на Териториално статистическо бюро - Бургас (от 2009 г.) няма големи предприятия.

Нефинансови предприятия по групи предприятия според броя на заетите в тях лица през 2009 г. в община Айтос

Фигура 1: Нефинансови предприятия по групи предприятия според броя на заетите в тях лица през 2009 г. в община Айтос²

През периода 2007 - 2009 г. се наблюдава увеличаване на броя на предприятия в общината, което се изразява в значително увеличаване на микропредприятията. През периода те са нараснали с 26.59 %. За разлика от наблюдаваните тенденции за увеличаване на броя на предприятията, при средните се наблюдава спад с 50 %.

Нефинансови предприятия по групи според броя на заетите в тях лица в община Айтос					
Година	Общо	Групи предприятия според броя на заетите лица			
		до 9	10 - 49	50 - 249	над 250
2005	790	722	58	10	0
2006	818	750	55	13	0
2007	781	714	56	11	0
2008	849	779	62	8	0
2009	984	914	64	6	0

Таблица 2: Нефинансови предприятия по групи предприятия според броя на заетите в тях лица в община Айтос³

Голяма част от малките частни фирми са заети предимно в сферата на търговията и услугите. Повечето от тях са регистрирани като еднолични търговци. Произвеждат главно хлебни и сладкарски изделия, дървени и строителни материали.

Предприятия на територията на община Айтос, с значение за местното икономическо развитие са:

² Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

³ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

- „Димон” ЕООД;
- РКС – Черноморие гр. Бургас;
- Пътстрой – Бургас (Асфалтова база);
- Краностроене ЕООД;
- СИМПТО АД;
- „Хелиос Милк”;
- Лимец ООД;
- Делта Мебел Груп;
- Хляб и сладкарски изделия – „Перла”;
- „Десий” ООД;
- „Хидромелиорации и борба с ерозията” АД;
- „НСКФ – Трейд” ООД и други.

Общински предприятия на територията на община Айтос са:

- „Айтос – Автотранспорт” ООД – транспортни и ремонтни услуги;
- „Авицена” ЕООД – търговия на медикаменти и лекарствени препарати;
- „МБАЛ – Айтос” ЕООД – основен изпълнител на болничната медицинска помощ;
- „Медицински център I – АЙТОС” ЕООД - пряк изпълнител на извънболничната медицинска помощ.
- „Генгер” ЕООД – насочена към сферата на туризма, предлага хотелиерски и ресторантьорски услуги;
- „КДС – Айтос” ЕООД – комунални услуги и строителство;

Земеделие

Община Айтос е селски район, който е силно зависим от земеделието като източник на заетост и доходи. Подходящите климатични условия и плодородните почви, благоприятстват развитието на хлябно и фуражно производство, лозарство, овощарство, зеленчукопроизводство, тютюнопроизводство, овцевъдство и говедовъдство.

Природните дадености и климатични условия обуславят развитието на интензивно земеделие и животновъдство.

Произвеждат се главно зърнени и зърнено-фуражни култури, грозде, зеленчуци, череша и тютюн. Над половината от обработваемата земя е заета от зърнени култури, предимно пшеница и ечемик. Утвърденото зърнопроизводство е напълно адаптирано

към природно климатичните и почвени условия, характерни за общината, които са благоприятни за получаване на сравнително добри добиви от пшеница и ечемик.

Най-често срещаните зеленчукови култури са домати, картофи, лук, арпаджик. В по-голяма част те са застъпени в частния сектор и са основно звено на семейния бизнес в селското стопанство. Основно значение за групата на техническите култури имат слънчогледът и тютюнът.

От групата на овощните култури и лозя доминиращо място по отглеждане в общината заемат бадемите, черешите, прасковите, ябълките, лозя, като по-голям е делът на винените сортове.

Потенциалните възможности за развитие на тревни фуражни култури са много добри. Основни видове са силажната царевица, люцерната, житно-бобовите и граховите смески.

Независимо от полупланинските условия и не много богатите типове почви, на територията на община Айтос има добри предпоставки за производство на грозде за бели и червени трапезни вина и късно десертно грозде

Добре развити сектори на животновъдството са птицевъдство, овцевъдство, свиневъдство и говедовъдство. Животновъдството е развито главно в частния сектор. Птицевъдството се утвърждава като основна най-развита дейност в животновъдството.

Справка за брой животни към 31.12 в община Айтос				
Вид животно	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.
Агнета	100	100	120	140
Биволи	45	43	40	22
Говеда	2200	2742	2630	2544
Гъски	1100	1100	1000	1000
Зайци	2000	1300	1500	1500
Кози	4110	3850	5700	1500
Коне	400	390	390	390
Магарета	470	470	460	460
Овце	16000	18000	18300	18000
Патици	1000	1000	1000	1000
Птици	61100	58550	58450	59250
Пуйки	250	250	250	250
Пчелни семейства	3847	3715	3782	3742
Свине	2367	1000	725	705
Телета	700	640	570	570
Щрауси	8	8	8	8
Ярега	70	50	180	130

Таблица 3: Справка за брой животни към 31.12 в община Айтос⁴

⁴ Източник: Общинска служба по земеделие и гори – гр. Айтос, Справка за предоставяне на информация

Благодарение на близостта си до Източна Стара планина, Айтос е един от трите района, в които е разрешено отглеждането на източно-балканска свиня и нейните кръстоски.

Селското стопанство би могло да има значителен принос за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика. Наличните ресурси за развитие на земеделието са достатъчни за осигуряване на допълнителна заетост и доходи на местното население.

Създаването на модерно високоефективно земеделие в Община Айтос налага използването на нови организационни практики, свързани с модернизирани машинен парк, използване на висококачествени сортове и породи, окрупняване на земеделски стопанства, нови видове торове и квалифицирани кадри, които умеят да управляват аграрните процеси.

В общината преобладават дребните земеделски стопанства. Стопанствата с различен размер имат различен профил. По-голямата част от малките земеделски стопанства отглеждат главно зеленчуци – домати, лук, картофи. Средните по размер стопанства развиват разнообразна дейност, като отглеждат зърнени и маслодайни култури, зеленчуци и трайни култури. Големите стопанства се занимават главно със зърнопроизводство. Малките и средните стопанства са главно семейни ферми. Високата специализация в производството на една до четири култури и на количество над необходимите за самозадоволяване са доказателство, че малките стопанства са пазарно ориентирани. В община Айтос има ресурси както за крупни арендни стопанства, така и за малки семейни ферми. Но всичко това трябва да се подкрепи финансово от ДФ “Земеделие”, от програмата на ЕС за развитие на земеделието и селските райони и др. Средства са необходими както при зърнопроизводството, при което определящ и лимитиращ фактор е механизацията на технологичните процеси и изискването за комасирано земеползване, така и при лозарството, овощарството, зеленчукопроизводството, бубарството, тютюнопроизводството, билкопроизводството и животновъдството, където лимитиращ фактор е организацията на труда. Вниманието трябва да се обърне на трудовата миграция от селата към по-големите градове. Развитие на селските райони трябва да се обвърже с алтернативна заетост, свързана както с възраждане на стари културни традиции и обичаи, така и с налагането на екологично чисто земеделие. Утвърждаването на модела на устойчиво развитие и щадене на природата трябва да се прилага чрез комплексен механизъм на субсидиране, реална помощ от местни и европейски програми. Съществуващите практики за

свързване на взаимно изгодни производства в обединения – клъстери е на основата на специализация и предполагащо коопериране, което в община Айтос може да се развие на базата на екологично чисто земеделие, взаимодействащо си с предприятия от хранително-вкусовата промишленост, а тази интеграция да се разшири чрез взаимодействие с животновъдни ферми – така около голямото промишлено предприятие ще гравитират по-малки стопански обединения.

Промисленост

В условията на преход към пазарна икономика промишлените предприятия в общината не успяха да намерят свой алтернативен изход. Негативните икономически последици на национално ниво се отразиха отрицателно и на начина на работа и на цялостното функциониране на промишлеността на общината. Преди началото на реформите община Айтос има сравнително разнообразна икономическа структура: електротехническо машиностроене, производство на машини и оборудване /вкл. специализирана военна продукция/, добивна, дървопреработваща, шивашка и хранително-вкусова промишленост, както и добре развито селско стопанство.

Проведените реформи доведоха до загуба на традиционни пазари - предимно на руския пазар, липса на инвестиции за обновление и ниска конкурентноспособност, ограничени възможности за кредитиране, недостатъчни управленски способности в условията на либерализиран пазар. Бавното реструктуриране не даде възможност на частния сектор, който е по-гъвкав, да се превърне във фактор за растеж и заетост. През периода 1996-1998 г. индустриалният сектор е генерирал над 60 % от брутната добавена стойност. През 1997 г. промишлените фирми изпадат в тежка криза – генерираната от тях добавена стойност е над три пъти по-малка спрямо предходната година. Това се дължи най-вече на икономическата нестабилност в страната. Структурата на добавената стойност в общината значително се различава от нейната структура в страната и в Бургаска област.

Въпреки че преобладаващата част от регистрираните фирми са в сферата на услугите, принадлежната стойност се създава преди всичко в отраслите на промишлеността, селското и горското стопанство.

Настъпилите структурни промени в икономиката и установяването на пазарни условия определят тенденцията за развитие на конкурентноспособността на промишлеността в общината, но за достигане на необходимото ниво е необходимо увеличаване на инвестициите за подобряване на материално техническата база на

предприятията, диверсификация на производството и повишаване на качеството му за постигане на заложените стандарти от Европейския съюз.

Перспективите в стопанското развитие за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика е тясно свързано с ефективното използване на възможностите за кандидатстване за финансиране от европейски и международни фондове, както и осъществяване на сътрудничество (местно и чуждестранно) с други предприятия.

Общинската администрация и неправителствените организации трябва да заемат по-активна позиция при подпомагането на частния сектор, като от съществена роля е изграждането на публично-частни партньорства за подобряване на състоянието на местната икономика.

Помощта от страна на общината към бизнеса се изразява и в подобряване на инфраструктурата и създаване на благоприятна бизнес среда, която да е предпоставка за привличане на външни инвестиции.

Туризм

В общината има отлични възможности за развитие на различни видове туризъм на основата на минералните извори, природните и археологически забележителности. Условието за развитие на туризма се определят от местоположението ѝ – близостта ѝ до Черноморието и благоприятното съчетание на планина, равнина и минерални извори. В землището на Община Айтос е разположен Лесопарк “Славеева река”, представляващ крайградски парк с площ 1336.7 декара, от които 422 декара са горски фонд и 914.7 декара са земеделски фонд. Той изпълнява ролята на зона за отдих за жителите на град Айтос. В територията на лесопарка е построен и етнографски комплекс “Генгер”, представляващ административна сграда с кафене, механа, хлебарница, бръснарница, които функционират. В лесопарк “Славеева река” има изградена стена за алпинисти, която е в сравнително добро състояние и се използва от любители, построено е и закрито стрелбище, което в момента не функционира, но след обновяване ще бъде отлична база за провеждане на спортни игри и състезания. Има построен ресторант с паркинг с повече от 50 места за коли и с възможности за разширение с решетъчно-бетонни плочи. В близост, на голяма поляна е изградена лятна естрада, където в първите дни на месец юни ежегодно се провежда фолклорен фестивал “Славееви нощи” в памет на видния айтозлия Филип Кутев. Централната алея на лесопарка достига до язовир, който може да се зареби с видове, подходящи за любителски и състезателен риболов.

В лесопарка има изкуствено езеро, до което се намира детска площадка. На територията на лесопарка се намира единственият за региона зоокът, който макар че има нужда от ремонт, със своите редки и екзотични представители на фауната е привлекателно място за децата. Непосредствено пред входа на зоокъта се намира най-голямата площ, организирана за детски отпих. За поддръжката на Лесопарк “Славеева река” са необходими постоянни инвестиции за текущи и основни ремонти, чрез които да се създадат условия за осигуряване на приятно място за отпих и спорт, както за населението на община Айтос така и за гостите на общината.

Незаменими места за отпих има и в планинските склонове над с. Тополица – курортните местности “Къркътлъка” и “Бяла река” с добре обзаведена база.

Таблица 4 представя данни за средствата за подслон и броя на места в община Айтос и от нея може да се проследи тройно увеличаване на средствата за подслон и броя легла за периода от 2005 до 2010 г. Въпреки нарастването им, нощувките са намалели значително с 39 %.

Данни за средства за подслон и места за настаняване в община Айтос			
Година	Средства за подслон	Легла	Нощувки
2005	1	55	6843
2006	1	55	9544
2007	2	137	3528
2008	3	149	5329
2009	3	159	4385
2010	3	149	4174

Таблица 4: Данни за средства за подслон и места за настаняване в община Айтос⁵

Туристическата политика на общината е насочена към разработване на програма за ефективно използване на природните дадености на парк “Славеева река” чрез разработване на наличната база – организиране и провеждане на фолклорни програми от типа на характерните за гр. Айтос “Славееви нощи”, строеж и благоустройство на старата база, както и създаване на детски площадки, велосипедни алеи, атракции от типа на терариуми, водни атракции – пързалки, джетове.

Трябва да се създадат възможности за запознаване на чужденците със стари български обичаи – пресъздаване на характерни за региона обичаи и празници от фолклорни групи, местни занаяти – грънчарство, медникарство, дърворезбарство и др. Необходимо е довършването на комплекса от типични стари градски постройки, в които туристите да приготвят сами характерни местни гозби, да се създадат пътеки за вело-, фото-, религиозен и планински туризъм и др. Голям резерв на общината са

⁵ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

минералните извори: в гр. Айтос за балнеолечение, а в с. Съдиево – за бутилиране на минерална вода.

Нужно е да се подобрят социално-битовите условия в етнографския комплекс “Тенгер”, да се подобри наличната инфраструктура - пътища, ВиК, както и рехабилитация и приваждане на улиците на гр. Айтос към изискванията за санитарно-хигиенни норми. Общината, подкрепена от неправителствени организации и местни бизнесструктури, да стане инициатор на активна маркетингова политика и разработване на рекламна стратегия за промоцирането на културно - архитектурните ресурси.

Глобализацията променя както предпочитанията на туристите, така и изискванията към туристическия продукт – отлив от едни дестинации и любопитство към други. Адекватното реагиране изисква от общинските власти да се създадат постоянни организационни структури към стопанската дирекция, занимаващи се с проблемите на туризма в общината. Новата тенденция на разбирането, че туризмът е критерий за начина на живот на човека – на неговата свобода да разполага със себе си, което е предпоставка за развитие на човешкия потенциал, предполага издигането на неговото значение в регионален и национален мащаб.

Общински бюджет

Анализът на динамиката на приходите и разходите на общинския бюджет може да бъде проследен на таблица 5, като разглеждания период обхваща основните години залегнали при разработването на общинския план за развитие и първите пет години от периода на изпълнение на плана, както и прогнозната стойност за 2012 г.

Приходи и разходи на общински бюджет на община Айтос		
Година	Общински приходи (хил. лева)	Общински разходи (хил. лева)
2000 г.	5 065	4 716
2001 г.	2 914	5 882
2002 г.	6 175	7 060
2003 г.	7 073	6 586
2004 г.	6 918	5 933
2007 г.	9 644	9 644
2008 г.	14 561	14 261
2009 г.	11 564	11 564
2010 г.	12 541	12 417
2011 г.	12 774	12 774
2012 г. (По план)	13 833	13 833

Таблица 5: Приходи и разходи на общински бюджет на община Айтос⁶

⁶ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

Анализът на динамиката на приходите и разходите в Община Айтос през последните пет години извежда като години с най-голям ръст 2008 г. (фигура 2). През 2011 г. постъпилите приходи в общинския бюджет са се увеличили с 32 % спрямо 2007 г. и с 84 % спрямо 2004 г., през която е разработван Общинския план за развитие. Прогнозата за нарастването на приходите през 2012 г. е 8 % спрямо 2011 г.

Фигура 2: Отчет на приходи и разходи на общински бюджет на община Айтос за 2007 - 2011 г.⁷

При разходите на община Айтос съгласно общинския бюджет се наблюдава значителен ръст, като през 2011 г. те са се увеличили със 115 % спрямо 2004 г. – годината на разработване на Общинския план за развитие и с 32 % спрямо 2007 г. – годината, през която започва изпълнението му. С най-висок ръст се характеризира 2008 г. (фигура 3).

⁷ Източник: Община Айтос, Отчети на общинския бюджет

Фигура 3: Отчет на разходи на общински бюджет на община Айтос за 2007 - 2011 г.⁸

Инфраструктура на бизнеса

Стопанската дейност на територията на общината се осигурява от система обслужващи институции, които предоставят услуги за населението на територията на община Айтос в следните области:

- банково обслужване;
- застрахователни услуги;
- съобщения;
- хотелско обслужване;
- транспортно – спедиторска дейност;
- правно обслужване;
- бизнес центрове и други.

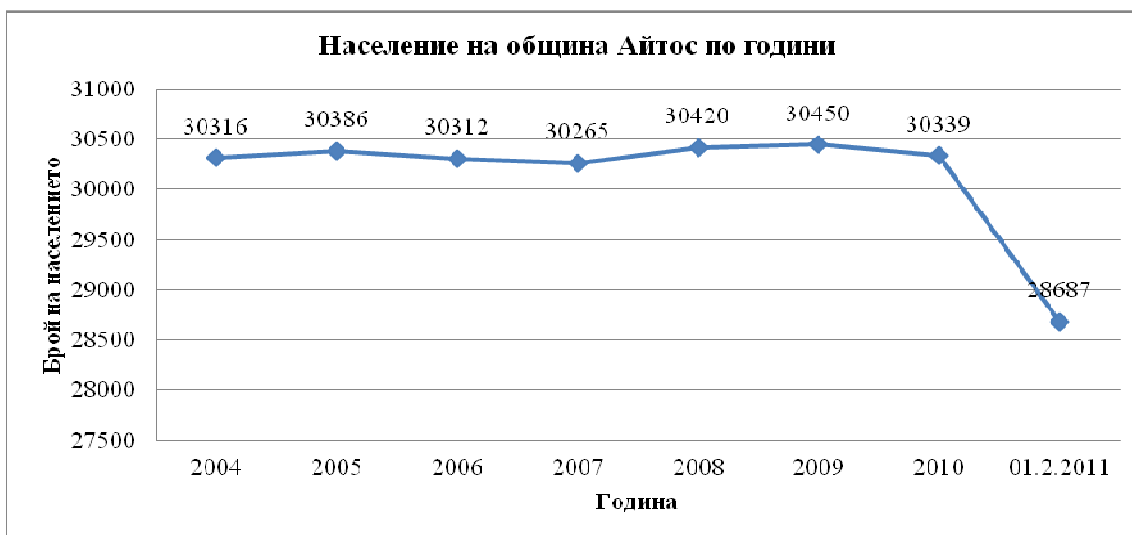
3. Анализ на промените в човешките ресурси

Социално – демографска характеристика на Община Айтос

Населението на територията на Община Айтос е 28 687 души, а гъстотата е 71 човека/км² към 01.02.2011 г., съгласно окончателните резултати от Преброяването на населението и жилищния фонд. Статистическите данни показват тенденция на намаляване на населението на общината (фигура 4). По данни от преброяването на

⁸ Източник: Община Айтос, Отчети на общинския бюджет

населението през 2011 г. се забелязва значителен спад с 5.45 % спрямо 2010 г. Спрямо 2004 г. населението на община Айтос през 2011 г. е намаляло с 5.37 %. Намаляването на броя на населението е един основните демографски проблем, който е характерен за цялата страна и в това число и в Югоизточен район и област Бургас, в който попада община Айтос.

Фигура 4: Население на община Айтос по години⁹

Община Айтос е на трето място по брой население в област Бургас.

Население на община Айтос в сравнителен план със страна, район, област, община, населено място	
Населени места	Общо
Общо за страната	7 364 570
Югоизточен район	1 078 002
Област Бургас	415 817
Община Айтос	28 687
гр. Айтос	20 016
с. Дрянковец	158
с. Зетьово	219
с. Карагеоргиево	1 347
с. Караново	409
с. Лясково	131
с. Малка поляна	425
с. Мъглен	1 249
с. Пещерско	723
с. Пирне	622
с. Поляново	393
с. Раклиново	156
с. Съдиево	374
с. Тополица	979
с. Черна могила	335
с. Черноград	540
с. Чукарка	611
Община Бургас	212 902

⁹ Източник: НСИ

Население на община Айтос в сравнителен план със страна, район, област, община, населено място	
Населени места	Общо
Община Камено	10 393
Община Карнобат	25 477
Община Малко Търново	3 793
Община Несебър	22 348
Община Поморие	27 658
Община Приморско	6 064
Община Руен	29 101
Община Созопол	12 610
Община Средец	14 934
Община Сунгурларе	12 559
Община Царево	9 291

Таблица 6: Население на община Айтос в сравнителен план със страна, район, област, община, населено място¹⁰

По прогноза на НСИ, населението на община Айтос до 2060 г. ще намалее със 7,11 % спрямо 2011 г. В сравнение с прогнозата за промяната на населението на национално ниво, което се очаква да намалее с 27,14 %, община Айтос ще бъде значително по-слабо засегната от демографския проблем.

Прогноза за населението на община Айтос разпределено по пол			
Години	Мъже	Жени	Общо
2012	14123	14668	28791
2013	14170	14662	28832
2014	14208	14657	28865
2015	14244	14645	28889
2020	14362	14542	28904
2025	14374	14396	28770
2030	14335	14233	28568
2035	14280	14067	28347
2040	14197	13890	28087
2045	14073	13687	27760
2050	13913	13481	27394
2055	13730	13276	27006
2060	13544	13103	26647

Таблица 7: Прогноза за населението на община Айтос разпределено по пол¹¹

Както в страната и областта, така и в общината структурата по пол на населението се характеризира с превес на жените над мъжете. По последни данни от 2010 г. (таблица 7) жените са 51,76%, а мъжете – 48,24 % от общото население.

¹⁰ Източник: НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд - окончателни резултати 01.02.2011 г.

¹¹ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

Население на община Айтос по години								
Година	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	01.2.2011
Община Айтос	30316	30386	30312	30265	30420	30450	30339	28687
Мъже	14717	14762	14693	14646	14691	14710	14637	-
Жени	15599	15624	15619	15619	15729	15740	15702	-
В градовете	21038	21001	20948	20913	21015	21067	20930	20016
Мъже	10177	10163	10107	10084	10131	10156	10062	-
Жени	10861	10838	10841	10829	10884	10911	10868	-
В селата	9278	9385	9364	9352	9405	9383	9409	8671
Мъже	4540	4599	4586	4562	4560	4554	4575	-
Жени	4738	4786	4778	4790	4845	4829	4834	-

"-" - Няма изчислени данни

Таблица 8: Население на община Айтос по години¹²

По данни на НСИ, естествения прираст (фигура 5 и таблица 9) на община Айтос за периода 2004 - 2010 г. от отрицателен преминава в положителен и въпреки спада през 2010 г. запазва положителната си стойност от 0.49 ‰.

Фигура 5: Естествен прираст на община Айтос за периода 2004 - 2010 г.¹³

Механичния прираст на община Айтос през анализирания период е променящ се като стойностите му са както отрицателни, така и положителни. През 2009 - 2010 г. се наблюдава увеличаване на изселващото се население и въпреки че се увеличава и броя на заселилите се лица, прирастът е отрицателен с тенденция към увеличаване на изселванията.

¹² Източник: НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд - окончателни резултати 01.02.2011 г.

¹³ Източник: НСИ, Население – Данни, <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=19>

Фигура 6: Механично движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.¹⁴

¹⁴ Източник: НСИ, Население – Данни, <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=19>

Естествено движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.

Община Айтос	Живородени (Брой)			Умрели (Брой)			Естествен прираст (Брой)			Естествен прираст (%)		
	всичко	момчета	момичета	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2004	375	205	170	391	232	159	-16	-27	11	-0,53	-0,89	0,36
2005	368	200	168	395	217	178	-27	-17	-10	-0,89	-0,56	-0,33
2006	400	197	203	403	227	176	-3	-30	27	-0,10	-0,99	0,89
2007	411	215	196	372	207	165	39	8	31	1,29	0,26	1,02
2008	463	242	221	381	207	174	82	35	47	2,70	1,15	1,55
2009	431	221	210	360	205	155	71	16	55	2,33	0,53	1,81
2010	383	192	191	368	200	168	15	-8	23	0,49	-0,26	0,76

Таблица 9: Естествено движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.¹⁵

Механично движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.

Община Айтос	Заселени (брой)			Изселени (брой)			Механичен прираст (брой)			Механичен прираст (%)		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2004	478	182	296	430	162	268	48	20	28	1,58	0,66	0,92
2005	616	277	339	519	215	304	97	62	35	3,19	2,04	1,15
2006	402	173	229	473	212	261	-71	-39	-32	-2,34	-1,29	-1,06
2007	423	170	253	509	225	284	-86	-55	-31	-2,84	-1,82	-1,02
2008	449	178	271	376	168	208	73	10	63	2,40	0,33	2,07
2009	444	186	258	485	183	302	-41	3	-44	-1,35	0,10	-1,44
2010	549	234	315	675	299	376	-126	-65	-61	-4,15	-2,14	-2,01

Таблица 10: Механично движение на населението в община Айтос по пол през периода 2004 - 2010 г.¹⁶

¹⁵ Източник: НСИ, Население – Данни, <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=19>

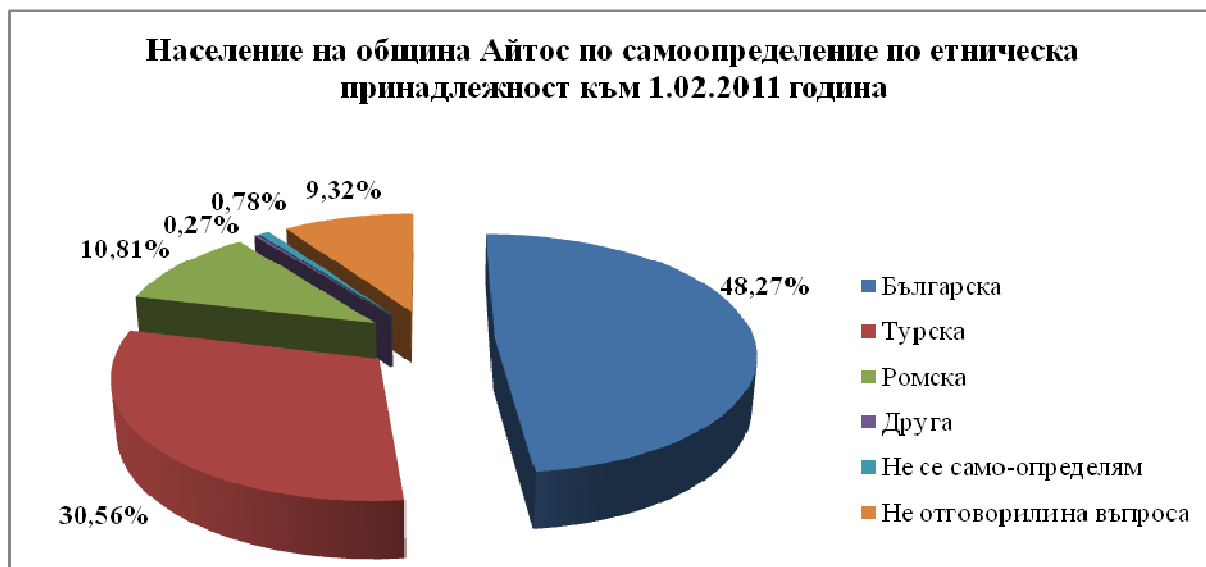
¹⁶ Източник: НСИ, Население – Данни, <http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=19>

Населението на община Айтос по самоопределение на етническата принадлежност към 01.02.2011 г. е представено на таблица 11 и фигура 7 и показва по-подробни данни на ниво населено място.

Население на община Айтос по населени места и самоопределение по етническа принадлежност към 01.02.2011 година						
Община/ Населено място	Брой лица, отговорили на въпроса за етническа принадлежност	Етническа група				Не се самоопределям
		Българска	Турска	Ромска	Друга	
Община Айтос	26 014	13 847	8 766	3 101	77	223
гр. Айтос	17 587	12 023	2 997	2 372	50	145
с. Дряново	156	35	120	-
с. Зетово	219	-	216	-
с. Карагеоргиево	1 343	17	1 249	71
с. Караново	380	325	..	4
с. Лясково	131	127	3	..
с. Малка поляна	422	9	410	..	-	..
с. Мъглен	1 150	41	832	266	-	11
с. Пещерско	723	28	694	-
с. Пирне	601	480	13	104
с. Поляново	370	13	357	-	-	-
с. Раكليново	140	9	131	-	-	-
с. Съдиево	367	360	..	4	..	-
с. Тополица	959	292	650	-	12	5
с. Черна могила	335	-	335	-	-	-
с. Черноград	520	83	374	59	-	4
с. Чукарка	611	5	382	220	-	4

".." Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.
 "-." Няма случай

Таблица 11: Население на община Айтос по населени места и самоопределение по етническа принадлежност към 01.02.2011 година¹⁷

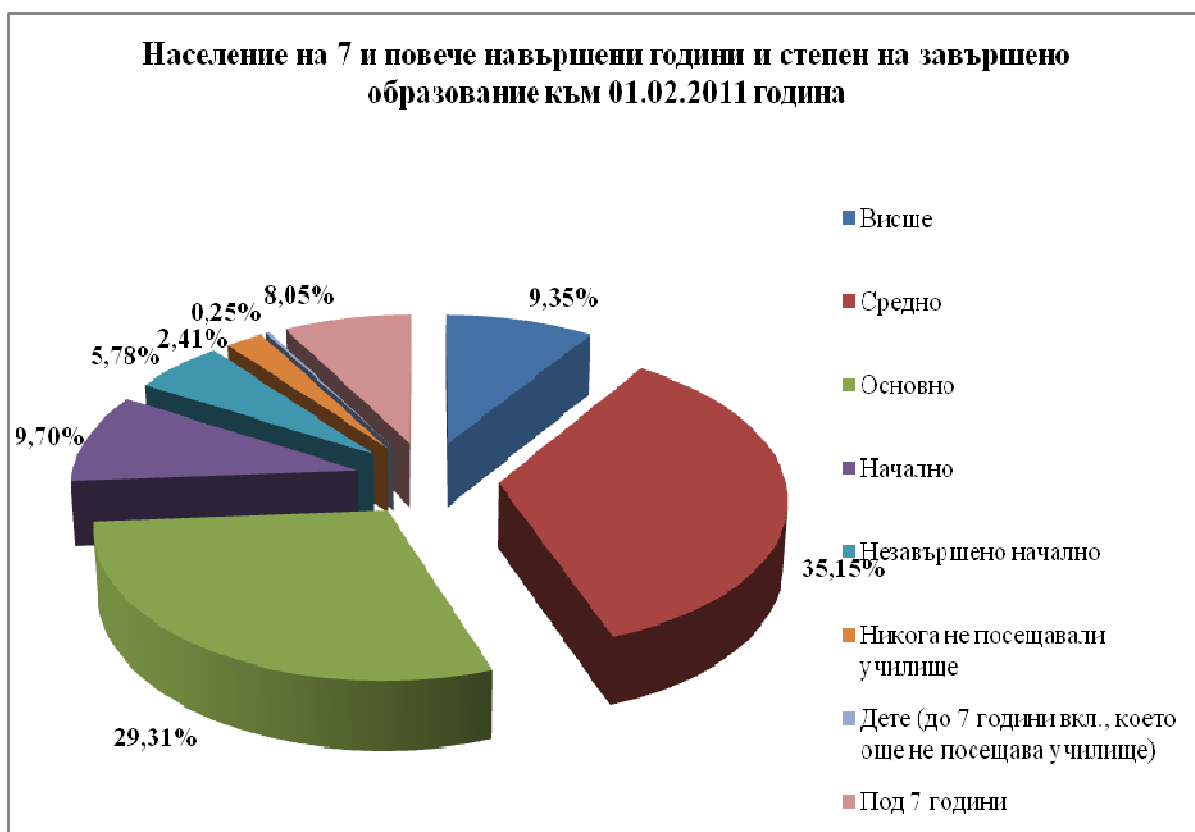

Фигура 7: Население на община Айтос по самоопределение по етническа принадлежност към 01.02.2011 година¹⁸

¹⁷ Източник: НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд - окончателни резултати 01.02.2011 г.

При преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г., 9,32 % от населението на община Айтос не са отговорили на въпроса за етническа принадлежност. Въпросът е с доброволен характер и лицата не са задължени да отговарят. С най-голям дял в общината е българското население, което е 48,37 %, на второ място е турската етническа група - 30,56 %, към ромската етническа група са се самоопределили 10,81 % от населението на общината.

Степента на образование на населението на община Айтос е представена във фигура 8 и таблица 12. От общия брой на населението на община Айтос, 8,05 % е под 7 годишна възраст. С най-висок дял - 35,15 % са завършилите средно образование, като близък е дялът и на населението с основно образование - 29,31 %. Едва 9,35 % са с висше образование. Относителният дял на незавършилите начално образование, както може да се види на фигура 8 е 5,78 %. Никога не са посещавали училище 2,41 % от населението на общината.

Фигура 8: Население на 7 и повече навършени години и степен на завършено образование към 01.02.2011 година¹⁹

¹⁸ Източник: НСИ, Преброяване на населението и жилищния фонд - окончателни резултати 01.02.2011 г.

¹⁹ Източник: НСИ, Преброяване населението и жилищния фонд - окончателни резултати 01.02.2011 г.

Население на 7 и повече навършени години по населени места и степен на завършено образование към 01.02.2011 година								
Населени места	Общо	Висше	Средно	Основно	Начално	Незавършено начално	Никога не посещавали училище	Дете (до 7 години вкл., което още не посещава училище)
Община Айтос	26378	2683	10084	8407	2782	1659	692	71
гр. Айтос	18493	2497	7818	5060	1595	1107	360	56
с. Дрянковец	146	..	35	73	23	10	3	-
с. Зетьово	201	..	38	116	36	..	8	-
с. Карагеоргиево	1226	26	368	535	161	80	54	..
с. Караново	374	..	123	149	58	26	13	..
с. Лясково	128	4	47	42	18	17	-	-
с. Малка поляна	382	..	94	188	47	21	27	..
с. Мъглен	1110	19	212	430	230	137	80	..
с. Пещерско	656	..	158	351	70	29	41	..
с. Пирне	559	20	156	199	120	39	24	..
с. Поляново	362	5	142	147	44	19
с. Раклиново	147	..	48	71	13	11	..	-
с. Съдиево	366	28	199	112	16	11	-	-
с. Тополица	903	45	374	333	92	33	25	..
с. Черна могила	303	..	50	185	35	15	15	..
с. Черноград	499	18	168	190	85	28
с. Чукарка	523	-	54	226	139	74	28	..
".." Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.								
"- " Няма случай								

Таблица 12: Население на 7 и повече навършени години по населени места и степен на завършено образование към 01.02.2011 година²⁰

²⁰ Източник: НСИ, Преброяване населението и жилищния фонд - окончателни резултати 01.02.2011 г.

По данни на НСИ от Преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 г., 84 % от населението на община Айтос е над 15 годишна възраст и може да бъде изследвана неговата икономическа активност (фигура 9). Икономически неактивното население на общината е 38 %, което е значително висок дял, но въпреки това е под средното за страната (42 %).

Фигура 9: Население на 15 и повече години по икономическа активност в община Айтос към 01.02.2011 година²¹

Население на 15 и повече години по населени места и икономическа активност към 01.02.2011 година					
Населено място	Общо	Икономически активни			Икономически неактивни
		Общо	Заети	Безработни	
Община Айтос	24064	13048	9188	3860	11016
гр. Айтос	16873	9459	6968	2491	7414
с. Дрянковец	136	50	43	7	86
с. Зетъово	188	134	59	75	54
с. Карагеоргиево	1112	691	392	299	421
с. Караново	352	126	85	41	226
с. Лясково	124	19	105
с. Малка поляна	355	178	93	85	177
с. Мъглен	969	408	259	149	561
с. Пещерско	606	382	248	134	224
с. Пирне	499	218	120	98	281
с. Поляново	329	214	151	63	115
с. Раклиново	137	25	112
с. Съдиево	355	110	87	23	245
с. Тополица	844	412	330	82	432
с. Черна могила	281	154	100	54	127
с. Черноград	452	222	115	107	230
с. Чукарка	452	246	97	149	206

„..“ Данните са анонимизирани в съответствие с чл. 25 от Закона за статистиката.

Таблица 13: Население на 15 и повече години по населени места и икономическа активност към 01.02.2011 година

²¹ Източник: НСИ, Преброяване населението и жилищния фонд - окончателни резултати 01.02.2011 г.

Икономически активното население на община Айтос е 46 %, като 70 % от него са заети лица и 30 % - безработни (таблица 13).

Заетост

Неравновесието на трудовия пазар е характерно за целия период от началото на прехода. Въпреки подобряването на състоянието на пазара на труда и намаляването на равнището на безработица през 2007-2008 г., нестабилността на пазара на труда е отново факт в следствие от негативните последици на финансовата криза. На база на данните за структурата и динамиката на заетостта в региона изводът който може да бъде направен е че е налице дисбаланс между търсенето и предлагането на работна сила. Сравнителният анализ, обаче ясно отчита влиянието на сезонния фактор – през летните тримесечия (второ и трето), заетостта е по-висока и безработицата е по-ниска от тази през зимните - първо и четвърто. През активния туристически и селскостопански летен сезон винаги – по-силно или по-слабо, настъпва съживяване на търсенето на труд, а движението на работната сила е по-интензивно от безработица към заетост и най-вече към частния сектор.

По данни на ДБТ - Айтос, броят на лицата постъпили на работа през 2011 г. са 1 291, като за периода от 2007 до 2010 г. се наблюдава спад, а през 2011 г. - увеличаване с 19 % спрямо 2007 г. Делът на постъпилите лица на работа без квалификация е 59 %, което се определя като значително висок.

Създадени работни места в община Айтос					
Показател	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
	брой лица				
Постъпили на работа лица	1087	1080	1023	971	1291
от тях:					
- до 29 год.възраст	252	223	173	158	219
- лица с трайни увреждания	16	43	8	9	23
- продължително безработни	251	191	39	56	130
- без квалификация	756	746	701	602	760
безработни лица завършили обучение по чл.63, ал.1 от ЗНЗ	138	92	79	31	13
Заети лица завършили обучение по Проект "Обучение и кариерно развитие"	0	0	0	267	356
Разкрити СРМ по насърчителни мерки за заетост от ЗНЗ	147	153	42	25	55
- от тях:					
- по чл.36, ал.1 - за безработни младежи до 29 год.възраст	20	25	8	2	6
- по чл.36, ал.2 - за безработни младежи с трайни увреждания до 29 год.възраст	2	1	0	0	0
- по чл.41 - за стажуване на безработни младежи до 29 год.възраст	24	25	3	5	3
- по чл.46 - за стажуване на безработни лица	33	22	0	0	2
- по чл.52, ал.1 и ал.2 - за безработни лица с	14	17	2	6	5

Създадени работни места в община Айтос					
Показател	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
трайни увреждания					
- по чл.55а - за безработни лица над 50 год. възраст	28	14	8	0	10
- по чл.55в - за продължително безработни лица	1	2	0	0	2
Разкрити СРМ по програми за заетост от ЗНЗ, вкл. и проекти по ОП "РЧР"	208	250	143	81	174
- от тях по регионални програми за заетост	0	0	0	0	10

Таблица 14: Създадени работни места в община Айтос²²

По програми за насърчаване на заетостта по ЗНЗ3 броя на създадените места през 2011 г. е 130. Общо 1100 са създадените работни места през последните 5 години, през които се изпълнява Общинския план за развитие. За периода 2007 - 2011 г. изразходените средства за създаване на работни места по програми за насърчаване на заетостта по ЗНЗ3 в община Айтос са на обща стойност 1 793 595 лева.

Създадени работни места по програми за насърчаване на заетостта по ЗНЗ3 в община Айтос					
Показател	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
брой лица					
НП "От социални помощи към осигуряване на заетост"					
включени лица-бр.	143	62	65	61	67
от тях: до 29 год.-бр.	27	12	11	8	13
изразх. средства-лв.	240478	129042	65294	40178	33819
НП "Асистенти на хора с увреждания"					
включени лица-бр.	23	42	26	5	12
от тях: до 29 год.-бр.	5	4	2	0	4
изразх. средства-лв.	49784	91459	63572	8809	15328
НП "Помощ за пенсиониране"					
включени лица-бр.	3	4	2	8	0
от тях: до 29 год.-бр.					
изразх. средства-лв.	79669	65004	49339	35013	7559
П "Старт на кариерата"					
включени лица-бр.	2	1	2	2	3
от тях: до 29 год.-бр.	2	1	2	2	3
изразх. средства-лв.	1050	4993	5049	5657	8704
П "Учители за извънкласни занимания и ваканция"					
включени лица-бр.	8	17	11	0	
от тях: до 29 год.-бр.	2	3	2	0	
изразх. средства-лв.	17476	31478	61126	1567	
П "В подкрепа на майчинството"					
включени лица-бр.	2	19	19	3	
от тях: до 29 год.-бр.					
изразх. средства-лв.	1912	16697	43782	8631	
П "Красива България"					
включени лица-бр.	29		16		
от тях: до 29 год.-бр.	3		3		

²² Източник: ДБТ - Айтос

Създадени работни места по програми за насърчаване на заетостта по ЗНЗЗ в община Айтос					
Показател	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
					брой лица
изразх. средства-лв.					
НП "Възобновяване и опазване на българската гора"					
включени лица-бр.		170			
от тях: до 29 год.-бр.		14			
изразх. средства-лв.		229830			
НП "Заетост и обучение на хора с трайни увреждания"					
включени лица-бр.		20	19	17	11
от тях: до 29 год.-бр.		0	0	0	0
изразх. средства-лв.		10810	65094	62584	67064
НП за ограмотяване и квалификация на роми					
включени лица-бр.		12	13		
от тях: до 29 год.-бр.		1	9		
изразх. средства-лв.		6713	8862		
НП "Активирание на неактивни лица"					
включени лица-бр.		1	1	1	1
от тях: до 29 год.-бр.		0	0	0	0
изразх. средства-лв.		561	3730	188	3394
П "Гаранционен фонд за микрокредитиране"					
включени лица-бр.		7			
от тях: до 29 год.-бр.		0			
изразх. средства-лв.					
НП "Социални услуги в семейна среда"					
включени лица-бр.	-	-	16	-	-
от тях: до 29 год.-бр.	-	-	0	-	-
изразх. средства-лв.	-	-	47063	10315	-
НП "Нова възможност за заетост"					
включени лица-бр.	-	-	22	-	26
от тях: до 29 год.-бр.	-	-	2	-	6
изразх. средства-лв.	-	-	39027	-	31392
П "Пак ще успеем"					
включени лица-бр.	-	-	6	-	-
от тях: до 29 год.-бр.	-	-	0	-	-
изразх. средства-лв.	-	-	5654	-	-
Регионална програма					
включени лица-бр.	-	-	-	-	10
от тях: до 29 год.-бр.	-	-	-	-	1
изразх. средства-лв.	-	-	-	-	18845
Общо					
включени лица-бр.	210	355	218	97	130
от тях: до 29 год.-бр.	39	35	31	10	27
изразх. средства-лв.	390369	586587	457592	172942	186105

Таблица 15: Създадени работни места по програми за насърчаване на заетостта по ЗНЗЗ в община Айтос²³

²³ Източник: ДБТ - Айтос

Създадени работни места по други програми, които се реализират чрез партньорство на ДБТ в община Айтос					
Показател	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
брой лица					
Проект СЕЙН "Социални услуги в замяна на нови работни места"					
включени лица	9	-	-	-	-
от тях: до 29 год.	0	-	-	-	-
Проект "Домашни грижи за самотно живеещи стари хора с увреждания"					
включени лица	-	20	-	-	-
от тях: до 29 год.	-	1	-	-	-
Програма ФАР "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта", проект Осигуряване на заетост на безработни лица след обучение по "лозарство"					
включени лица	-	24	-	-	-
от тях: до 29 год.	-	8	-	-	-
Програма ФАР "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта", проект "Социални услуги за качествен живот"					
включени лица	-	10	-	-	-
от тях: до 29 год.	-	0	-	-	-
Програма "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта", проект "Разширяване на кадровия ресурс и устойчиво развитие" - "Понеделник" ООД					
включени лица	-	-	6	-	-
от тях: до 29 год.	-	-	6	-	-
Проект "Инвестиции в човешкия капитал - условие за устойчив растеж" - на "Пома Груп" ЕООД					
включени лица	-	-	3	-	-
от тях: до 29 год.	-	-	2	-	-
Програма "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта", проект "Социални услуги в общността за самотно живеещи стари хора и хора с увреждания в община Айтос"					
включени лица	-	-	17	-	-
от тях: до 29 год.	-	-	1	-	-
Програма "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта", проект "Социални услуги за качествен живот" - фаза 2					
включени лица	-	-	-	34	-
от тях: до 29 год.	-	-	-	1	-
Програма "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта", проект "Подкрепа за достоен живот"					
включени лица	-	-	-	-	3
от тях: до 29 год.	-	-	-	-	-
Програма "Развитие на човешките ресурси и насърчаване на заетостта", проект "Социално предприятие "Услуги за дома и градината"					
включени лица	-	-	-	-	20
от тях: до 29 год.	-	-	-	-	0
Общо					
включени лица	9	54	26	34	23
от тях: до 29 год.	0	9	9	1	0

Таблица 16: Създадени работни места по други програми, които се реализират чрез партньорство на ДБТ в община Айтос ²⁴

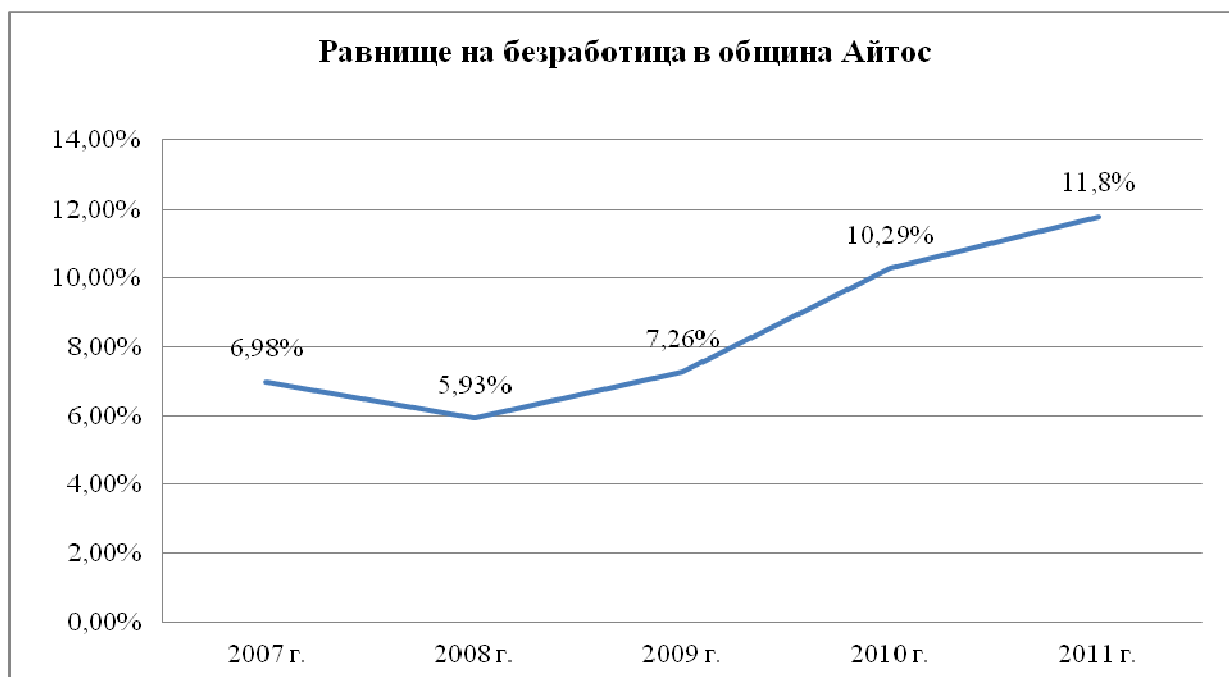
Общият брой на създадени работни места по други програми, които се реализират чрез партньорство на ДБТ в община Айтос за периода 2007 - 2011 г. е 146, от които 16 са за лица до 29 годишна възраст.

²⁴ Източник: ДБТ - Айтос

Безработица

Равнището на безработица в община Айтос през 2011 г. средно е 11.8 %, като през месец декември се е повишила с близо 1.54 %. Това се дължи във високата степен на сезонна заетост в туризма и селското стопанство.

Тенденциите за увеличаване на безработицата са от 2008 г., като до 2011 г. средното годишно равнище се е увеличило с 99 %. Въпреки че средното ниво на безработицата в Община Айтос през 2011 г. е значително по-ниско в сравнение с 2004 г. (17,17 %) е необходимо да се предприемат допълнителни мерки за намаляване на безработицата и разкриване на нови работни места на пазара на труда.

Фигура 10: Равнище на безработица в община Айтос²⁵

Броят на безработните в община Айтос средногодишно през 2011 г. е 1529 лица, като безработицата при жените е по-висока. Относителния дял на безработните мъже е 41.07 %, а на жените - 58,93 %. Тази тенденция в община Айтос се е запазила през последните 10 години, като дела на безработните жени варира между 55 % и 65 %, с изключение на 2007 г. и 2008 г. когато е съответно 72 % и 75 %. Очертана е ясно необходимостта от предприемане на мерки за повишаване на заетостта и създаването на работни места за жените.

²⁵ Източник: ДБТ - Айтос. За периода 2007-2010 год. равнището на безработица в община Айтос се изчислява на база 15123 д. икономически активно население, а за 2011 год. - на 12944 д.

Равнище на безработица и средногодишен брой безработни лица в община Айтос					
Показател	2007 г.	2008 г.	2009 г.	2010 г.	2011 г.
Равнище на безработица	6,98%	5,93%	7,26%	10,29%	11,8%
Средногодишен брой безработни лица					
Безработни лица	1055	897	1098	1557	1529
от тях:					
- жени	761	676	720	861	901
- с основно и по-ниско образование	735	596	711	903	854
- без квалификация	845	703	840	1110	1076
- до 29 год.възраст	219	160	185	290	321
-от тях без квалификация	172	117	152	212	231
- над 50 год. възраст	341	343	392	526	492
- продължително безработни	442	295	176	284	347
-от тях без квалификация	387	259	158	243	280
- лица с трайни увреждания	35	32	21	18	26

Таблица 17: Равнище на безработица и средногодишен брой безработни лица в община Айтос ²⁶

Необходимо е също така да бъдат предприети мерки и за повишаване на квалификацията на безработните лица, които не притежават такава. Тази необходимост е породена от факта, че повече от 70 % от безработните лица не притежават квалификация, а над 55 % от безработните лица са без основно образование през 2011 г.

От гледна точка на броя на безработните лица по възрастова структура, с най-висок дял са лицата на възраст от 30 г. до 50 г. – 47 %. Относителния дял на лица до 29 годишна възраст е 21 %, а на лицата над 50 години – 32 %.

Обобщени данни за пазара на труда към 31.12.2011 г. в община Айтос	
Брой безработни	1727
Равнище на безработица	13.34%
от тях:	
- жени	1119
- до 29 г.	368
- с основно и по-ниско образование	930
- без квалификация	1207
- безработни над 1 г.	352
- регистрирани през месеца и с възстановена регистрация	271
- постъпили на работа през месеца	32
- отпаднали от регистрация през месеца	89
- заявени работни места през месеца в ДБТ – Айтос	30
- заети работни места през месеца в ДБТ – Айтос	36
- брой безработни на 1 работно място в ДБТ - Айтос	77

Таблица 18: Обобщени данни за пазара на труда към 31.12.2011 г. в община Айтос ²⁷

Общата характеристика на младите безработни търсещи работа е преобладаващо ниско образование и квалификация, което е съществена трудност при намирането на работа. Над 72 % от безработните лица на възраст до 29 г. са без квалификация.

²⁶ Източник: ДБТ - Айтос

²⁷ Източник: ДБТ - Айтос

Проследявайки безработицата от гледна точка на възрастовата структура и нивото на образованието не се наблюдава тенденция за значителни промени в относителните дялове на различните групи безработни лица.

Социални дейности

Социалните услуги по данни на Агенцията за социално подпомагане и по данни на НСИ се предоставят от три социални заведения. Социални услуги, извършвани в обичайна домашна среда - в общността (таблица 19): се предоставят от:

- Дневен център за деца и младежи;
- Дневен център за възрастни с физически увреждания.

Предоставя се и социалната услугата домашен социален патронаж за 160 лица.

Заведения за предоставяне на социални услуги, извършвани в общността в община Айтос към 31.12.												
Години	Общо			Дневен център за деца и младежи			Дневен център за възрастни с физически увреждания			Домашен социален патронаж		
	брой	места	заети места	брой	места	заети места	брой	места	заети места	брой	места	заети места
2005	2	165	159	1	15	12	1	30	28	-	120	119
2006	2	205	199	1	15	14	1	30	26	-	160	159
2007	2	205	199	1	15	13	1	30	29	-	160	157
2008	2	205	179	1	15	15	1	30	27	-	160	137
2009	2	205	198	1	15	14	1	30	28	-	160	156
2010	2	205	200	1	15	13	1	30	28	-	160	159
2011	2	205	202	1	15	14	1	30	28	-	160	160

Таблица 19: Заведения и дейности за социални услуги, извършвани в обичайна домашна среда (в общността) в община Айтос²⁸

Заведение за социални услуги, извършвани извън домашна среда (извън общността), което функционира в община Айтос (таблица 20) е Дом за стари хора, който е с капацитет 32 места.

Специализирани институции за предоставяне на социални услуги в община Айтос към 31.12.						
Години	Общо			Дом за стари хора		
	брой	места	заети места	брой	места	заети места
2005	1	32	28	1	32	28
2006	1	32	26	1	32	26
2007	1	32	25	1	32	25
2008	1	32	28	1	32	28
2009	1	32	30	1	32	30
2010	1	32	30	1	32	30
2011	1	32	26	1	32	26

".." Няма предоставени данните за точния брой на заетите места през годината.

Таблица 20: Заведения за социални услуги, извършвани извън домашна среда (извън общността) в община Айтос²⁹

²⁸ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

Социалните услуги в общината се предоставят и от регистрирани доставчици към Агенцията за социално подпомагане (таблица 21). Сдружение „Знание - Айтос” предоставя социалната услуга „Бюро за социални услуги”. Сдружение „Алтернативи” предоставя следните услуги за населението в общината:

- Социален асистент за възрастни хора;
- Домашен помощник за възрастни хора;
- Личен асистент за деца;
- Социален асистент за деца.

Социалната услуга „Обществена трапезария” се предоставя от „Десий” ЕООД, „Виа” ЕООД, „Хитекс” ЕООД, които са регистриран доставчици към Агенцията за социално подпомагане.

В община Айтос функционира Общински център за социални и здравни услуги, към който са включени следните дейности: Дом за стари хора, Домашен социален патронаж, Център за социална интеграция на възрастни и хора с увреждания, Клуб на пенсионера, Дневен център за възрастни с увреждания, Дневен център за деца и младежи с увреждания, Детска млечна кухня, превоз на пациенти за хемодиализно лечение и дейности по профилактика и промоция на здравето на деца и ученици.

Списък на регистрираните доставчици на социални услуги			
Доставчик	Услуга	Удостоверение №	Седалище
0106 - Сдружение "Знание - Айтос"	Бюро за социални услуги	106- 01 от 29.04.2009 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, ул. "МИТКО ПАЛАУЗОВ" № 2
0207 - Сдружение "Алтернативи"	Социален асистент за възрастни хора	207- 01 от 18.09.2009 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "ОРЛОВО" № 2, ВХ. Г
0207 - Сдружение "Алтернативи"	Домашен помощник за възрастни хора	207- 02 от 23.09.2009 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "ОРЛОВО" № 2, ВХ. Г
0207 - Сдружение "Алтернативи"	Личен асистент за деца	207- 03 от 22.06.2010 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "ОРЛОВО" № 2, ВХ. Г
0207 - Сдружение "Алтернативи"	Социален асистент за деца	207- 04 от 25.06.2010 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "ОРЛОВО" № 2, ВХ. Г
0207 - Сдружение "Алтернативи"	Център за обществена подкрепа	207- 05 от 25.06.2010 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "ОРЛОВО" № 2, ВХ. Г
0508 - "Десий" ЕООД	Обществена трапезария	508- 01 от 16.10.2009 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "ЛОЗЕНГРАД" № 4
1063 - "Виа" ЕООД	Обществена трапезария	1063- 01 от 19.10.2011 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "БРАТЯ МИЛАДИНОВИ" № 32А
1074 - "Хитекс" ЕООД	Обществена трапезария	1074- 01 от 21.11.2011 г.	обл. Бургас, общ. Айтос, гр. Айтос, УЛ. "АРДА" № 33, ЕТ. 8

Таблица 21: Списък на регистрираните доставчици на социални услуги³⁰

²⁹ Източник: НСИ, Статистически сборник „Районите, областите, общините 2005 - 2008” и Агенция за социално подпомагане.

³⁰ Източник: Агенция за социално подпомагане, Регистър на доставчиците на социални услуги, данни към февруари 2012 г.

За предоставянето на качествени социални услуги на населението на община Айтос, отговарящи на нуждите му, съгласно утвърдени стандарти е необходимо прилагане на ефективен социален мениджмънт при предоставянето на социални услуги, повишаване квалификацията на социалните работници и насърчаване на доброволния труд. Върху повишаването на качеството на социалните услуги положително влияние ще окаже популяризирането на добри практики и организирането на обществени форуми на заинтересовани представители на организации на и за хора в неравностойно положение, на който да се създаде информираност по проблемите и да се предложат начини за решаването им.

Здравеопазване

На територията на община Айтос функционира една многопрофилна болница и един “Медицински център I” ЕООД. “Многопрофилна болница за активно лечение-Айтос”ЕООД е с капацитет 72 легла. За периода 2005 - 2010 г. се наблюдава намаляване на броя на леглата с 37 %, което е значителен дял и е потенциален риска от недостиг на болнични легла в общината за осигуряване на здравно обслужване на нуждаещите се лица.

Лечебни заведения за болнична помощ в община Айтос		
Години	Болнични заведения	Легла
2005	1	115
2006	1	115
2007	1	110
2008	1	95
2009	1	90
2010	1	72

Таблица 22: Лечебни заведения за болнична помощ в община Айтос ³¹

Здравеопазването и предоставянето на здравни услуги на територията на община Айтос по данни на НСИ към 2010 г. се осъществява от медицински кадри като броят на лекарите на територията на общината е 61, от които 8 са по дентална медицина(таблица 23). За периода 2005 - 2010 г. значителни промени в броя на лекарите на територията на община Айтос, не се наблюдават.

Лекари и лекари по дентална медицина в община Айтос		
Години	Лекари	Лекари по дентална медицина
2005	61	8
2006	63	8
2007	60	8
2008	58	7
2009	65	8
2010	61	8

Таблица 23: Лекари и лекари по дентална медицина в община Айтос ³²

³¹ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

В община Айтос функционира една детска ясла, която има капацитет 23 места, като местата са на около 80 % запълнени по последни данни на НСИ.

Детски ясли по години в община Айтос			
Година	детски ясли	места в детските ясли	деца
2005	1	27	27
2006	1	30	19
2007	1	22	21
2008	1	23	18

Таблица 24: Детски ясли по години в община Айтос³³

Образование

Айтос има добри образователни традиции. Общинската училищна мрежа включва всички образователни степени и е адаптивна за нововъведения. Образованието и услугите в сферата на образованието, съгласно Регистър на средните училища и детски градини към Министерството на образованието, младежта и науката на територията на община Айтос се предоставят от осем училища и шест целодневни детски градини. За периода 2004 - 2011 г. в община Айтос са закрити 2 начални и 4 основни училища.

Списък на училищата, детските градини и обслужващите звена, отговарящи на критериите в община Айтос			
Училище /детска градина /обслужващо звено	Вид	Град	Вид финансиране
ОУ "Атанас Манчев"	основно (I - VIII клас)	Айтос	Общинско
ОУ "Св.Св.Кирил и Методий"	основно (I - VIII клас)	Карагеоргиево	Общинско
ОУ "Хр.Ботев"	основно (I - VIII клас)	Мъглен	Общинско
ОУ "Хр.Ботев"	основно (I - VIII клас)	Пирне	Общинско
ОУ "Светлина"	основно (I - VIII клас)	Тополица	Общинско
СОУ "ХРИСТО БОТЕВ"	СОУ (I - XII клас)	Айтос	Общинско
СОУ "Н. Й. Вапцаров"	СОУ (I - XII клас)	Айтос	Общинско
ПГСС " ЗЛАТНА НИВА "	професионална гимназия	Айтос	Държавно
ОДЗ "Пролет"	целодневна детска градина	Айтос	Общинско
ЦДГ „Калина Малина"	целодневна детска градина	Айтос	Общинско
ЦДГ "Здравец"	целодневна детска градина	Айтос	Общинско
ЦДГ "РАДОСТ"	целодневна детска градина	Айтос	Общинско
ЦДГ №4"Славейче "	целодневна детска градина	Айтос	Общинско
ЦДГ "Детелина"	целодневна детска градина	Тополица	Общинско

Таблица 25: Списък на училищата, детските градини и обслужващите звена, отговарящи на критериите в община Айтос³⁴

³² Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

³³ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

³⁴ Източник: Министерството на образованието, младежта и науката, Регистър на средните училища и детски градини

Броят на обучаващите се ученици през учебната 2010/2011 г. е 3176 и не се наблюдава намаляване в сравнение с 2004 г. когато броят на учениците е 3175.

Училища, преподаватели и ученици в община Айтос			
Години	Училища	Преподаватели	Ученици
2005/2006	16	265	3635
2006/2007	15	258	3394
2007/2008	14	245	3293
2008/2009	8	216	3158
2009/2010	7	194	3116
2010/2011	7	189	3176

Таблица 26: Училища, преподаватели и ученици в община Айтос³⁵

Намаляването на броя на училищата води и до намаляване на броя на учителите - с 29 % за учебната 2010/2011 спрямо учебната 2005/2006 година. За периода на изпълнение на общинския план ежегодно се провеждат обучения за повишаване на квалификацията на учителите:

- През 2007 г. 100 учители са повишили квалификацията си в училищата в квалификационни курсове.
- През 2008 г. 101 учители са повишили квалификацията си в училищата в квалификационни курсове.
- През 2009 г. 109 учители са повишили квалификацията си в училищата в квалификационни курсове.
- През 2010 г. 111 учители са повишили квалификацията си в квалификационни курсове.
- През 2011 г. 123 учители са повишили квалификацията си в квалификационни курсове.
- През 2011 г. 32 учители са повишили квалификацията си в детските градини.

Материалната база дава възможност за провеждането на нормален учебен процес. Все още не е напълно решен въпросът с обучението по информатика. Оборудваните компютърни кабинети не са достатъчни, за да удовлетворят потребностите на учебните заведения в общината. В Общината има 6 детски градини и пет филиала, 11 ППГ и ПДГ в които се обучават и възпитават общо 820 деца.

Броят на целодневните детските градини през периода 2005 - 2010 г. не се е променил. Девет полудневни детски градини са закрити. През разглеждания период, се наблюдава увеличаване на броя на децата с 12 %.

³⁵ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

Детски градини в община Айтос			
Година	Детски градини	Детски учители	Деца
2005	15	70	857
2006	6	69	855
2007	6	69	858
2008	6	68	921
2009	6	69	919
2010	6	70	969

Таблица 27: Детски градини в община Айтос ³⁶

Физическото състояние на сградния фонд и материалната база на учебните заведения и детските градини са добри и дават възможност за провеждането на нормален учебен процес. Но за да отговоря на съвременните изисквания е необходимо да се извършват както основни, така и текущи ремонти, а също и извършване на доставки на обзавеждане и оборудване, които да гарантират предоставянето на качествени образователни услуги.

Култура

Визията за развитие на културните процеси в Община Айтос се основава на разбирането за културата като важен феномен за развитието на общината. Процесите на глобализация изискват адекватни на съвременната социокултурна среда подходи и решения във всички области на културното „производство“. Основни приоритети в сферата на културата са: създаване на Обществен съвет по културата за ангажиране и демократично участие на обществото в проблемите на културата; провеждане на действена реклама на културните, историческите и природни дадености на общината, издаване на каталози, пътеводители и др. рекламни материали; запазване и развитие на културните традиции и сградния фонд на културните институции.

Община Айтос успява не само да съхрани, но и да развие своите културни институти и традиции. Ежегодно в началото на юни в лесопарк “Славеева река” се провеждат Айтоски фолклорни празници „Славееви нощи” - Кутев. Община Айтос изготвя и ежегодно Културен календар с празниците и културните събития, които ще бъдат организирани през годината.

Съгласно регистъра на народните читалища към Министерството на културата общия им брой на територията на община Айтос е 11.

³⁶ Източник: ТСБ - Бургас, Данни от заявка за предоставяне на информация

Народни читалища на територията на Община Айтос	
Читалище	Населено място
Петър Житаров-1928Г.	Село Караново
Пробуда-1929г.	Село Мъглен
Пейо Крачолов Яворов	Село Черна Могила
Светлина-1932г.	Село Черноград
Иван Кожухаров-1928	Село Карагеоргиево
Пробуда-1925г.	Село Пирне
Наука-1927	Село Чукарка
Изгрев-1927г.	Село Тополица
Васил Левски-1869	Град Айтос
Кирил и Методий-1929	Село Пещерско
Христо Ботев-1928г.	Село Съдиево

Таблица 28: Народни читалища на територията на Община Айтос³⁷

Спорт

В община Айтос съществуват богати спортни традиции. Спортните обекти и съоръжения са недостатъчни за потребностите на младите хора – градски стадион, училищни физкултурни салони и площадки, спортна зала, съсредоточени в центъра на общината. Спортната дейност се оценява от Общината като важен фактор за укрепване на здравето на децата и учениците, за повишаване на тяхната физическа дееспособност и най-ефективна алтернатива за борбата с наркоманиите, алкохолизма и тютюнопушенето. По данни на община Айтос, през 2011 г. 279 ученика участват в спортните клубове. Приоритети на Община Айтос в спорта са подобряване на наличната спортна база и повишаване на мотивацията сред децата и младежта за участие в спортни дейности.

Основните приоритети на Община Айтос в спорта са: подкрепа и контрол по поддържане на наличната спортна база; ремонт и поддръжка на спортната зала; повишаване ефективността на влагания финансов и материален ресурс; подобряване координацията между спортните клубове, младежките и граждански структури чрез изграждане на Обществен съвет по младежта и спорта с цел постигане на ползотворен тренировъчен и състезателен процес; създаване на условия за развитие на масовата физкултура и спорт, съгласно с Европейската харта ”Спорт за всички”.

Сътрудничество между община Айтос и местни неправителствени организации

Община Айтос има изградени трайни партньорства с местни неправителствени организации и си сътрудничат успешно при изпълняването на съвместни дейности за

³⁷ Източник: Министерство на културата - Читалища, Регистър на народните читалища

подобряване на качеството на живот в общината. Някои от успешните партньорства на община са с:

- Читалище "Васил Левски" - гр. Айтос. На територията на читалището функционират Читалищна библиотека, Музикална школа, Музейна сбирка, Художествена галерия. Организирант се концерти, чествания на бележити дати и годишнини национални и общоградски празници. Уреждат се изложби. Към него са читалищата: "Иван Кожухаров" - с. Карагеоргиево, "Светлина" - с. Черноград. Самостоятелно регистрирани читалища са: " Пробуда " - с. Пирне, " Петър Житаров " - с. Караново, "Пробуда"- с. Мъглен, "Хр. Ботев"- с. Съдиево, "Тодор Йовков"- с. Тополица.
- Сдружение "Алтернативи". Целите на сдружението са осигуряване равнопоставеност на различни социални групи, подпомагане развитието на региони чрез социални информационни, екологични, културни издателски и образователни проекти, работа със социални слоеве и групи в маргинално положение с цел осъзнаване на гражданските им права, равнопоставеност и за социалната им интеграция, подпомагане развитието на НПО в региона чрез обучения и обмяна на опит, стимулиране на обществената заетост, подпомагане на развитието на международно сътрудничество с чуждестранни организации, работещи в социалната, образователната и културната сфера и други.
- Агробизнесцентър/бизнесинкубатор – Айтос. Центърът оказва подкрепа на местното икономическо развитие и на частния сектор, като предоставя различни видове услуги, отговарящи на нуждите на местния бизнес.

4. Анализ на промените в околна среда и техническа инфраструктура

4.1. Околна среда

Направените анализи и оценки на отделните фактори на околната среда на Община Айтос от компетентни експерти - еколози, я определят като община с добър екологичен потенциал.

Върху екологичната ситуация на общината оказват въздействие специфичните микроклиматични условия и човешката дейност – функционирането на различни производства, транспортът, селското стопанство и не на последно място битовият сектор. Те влияят върху качествата на атмосферния въздух, водите, почвите и акустичния режим на територията .

Въздух

Климатичните условия оказват съществено влияние върху качествата на атмосферния въздух на територията на Община Айтос. Сравнително високият процент тихо време създава условия за образуване на температурни инверсии и задържане на замърсители от различен произход.

Районът около гр. Айтос попада в предно континенталната климатична област. Най-източните и части са в обсега на Черноморската климатична област, която се отличава със специфична проява на ветрова циркулация. Вятърът е фактора с най-силно въздействие върху разпространението на замърсители в атмосферния въздух.

Нивото на замърсяване на атмосферния въздух в района на Община Айтос е резултат, както от количеството и качеството на изхвърляните емисии от замърсители, така и от характера на разсейването им в атмосферата.

Изследванията на атмосферния въздух в гр. Айтос са извършвани от РИОСВ-Бургас и публикувани от НСИ (таблица 29). Контролирани са инградиентите прах, серен и азотен диоксид, сероводород, амоняк и фенол. Данни от РИОСВ и МОСВ не показват да са регистрирани концентрации, които да превишават максимално еднократните и средните концентрации за годината.

Емисии на вредни вещества в атмосферата от индустриални горивни и производствени процеси в община Айтос								
Година	Серни оксиди	Азотни оксиди	Неметанови летливи органични съединения	Метан	Въглероден оксид	Въглероден диоксид	Двуазотен оксид	Амоняк
2008	55,3	10,0	17,9	33,3	4,8	4 283,3	0,0	0,0
2007	55,3	10,0	17,9	33,3	4,8	4 283,3	0,0	0,0
2006	78,0	11,5	30,7	226,0	1,0	5746,5	0,3	0,0
2005	71,4	10,7	6,9	43,2	0,9	5263,8	0,2	0,0

Таблица 29: Емисии на вредни вещества в атмосферата от индустриални горивни и производствени процеси в община Айтос³⁸

Освен това са осъществявани периодични замервания от лаборатория на ХМО – Бургас по отделни компоненти на различни места в района на общината, които дават представа за моментното състояние на въздуха. Правени са замери на серни и азотни диоксиди, фенол, сероводород, амоняк и прах. Резултатите показват, че не са установени концентрации, превишаващи средноденонощните или максимално – еднократните пределнодопустими концентрации.

³⁸ Източник: Национален статистически институт, Статистически справочници „Районите, областите и общините” за периода 2005 - 2008 г.

Съгласно анализната част на комплексната програма за качеството на атмосферния въздух общото количество на емисии от суспендиран прах за година е около 50 тона. Основните източници на този замърсител са:

- автомобилният транспорт ;
- промишлените предприятия - основно малки промишлени обекти, бензиностанции и газстанции /големите промишлени предприятия в града, които ползваха в парокотелните си инсталации гориво с високо съдържание на сяра от години не работят/;
- битовият сектор /отоплението с твърдо гориво – 60% от домакинствата се отопляват с въглища и 35% с дърва/.

Конкретните цели на Плана за действие на програмата за качеството на атмосферния въздух са свързани с намаляване на нивата на емисиите от фини прахови частици и общ прах с оглед спазване на нормите за тези замърсители в атмосферния въздух:

- ФПЧ10 /фини прахови частици с аеродинамичен диаметър десет микрона/ -50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ - нормата да бъде спазена към 31.12.2008г. и да не бъде превишавана повече от 25 пъти в годината.
- общ прах - 0,25 mg/m^3 - средноденонощната норма да бъде спазена към 31.12.2008 г.

При осигуряване на финансиране за цялостен ремонт на уличната мрежа, за оросяване на улиците през летния период, за закриване на нерегламентираните сметища, за екологосъобразно управление на отпадъците, за газифициране на общинския център в община Айтос, проблема с разглеждания в програмата замърсител /суспендиран прах/ ще бъде решен.

Планът е представен и в РИОСВ - Бургас. Той ще бъде привеждан в действие при необходимост по нареждане на кмета на общината, с цел да се предотвратят здравните рискове за населението, при метеорологични условия и други фактори /крупни производствени аварии и др./, водещи до временно, но значително влошаване на качеството на атмосферния въздух.

Води

Опазването на чистотата на водите е първостепенна задача на обществото, която осигурява здравословното съществуване на човешките индивиди.

Състоянието на повърхностите и подземни води в Община Айтос е в зависимост от развитите отрасли на промишлеността, селското стопанство, нивото на развитие на инфраструктурата и технологиите на пречистване.

Територията на Община Айтос се отводнява от маловодните реки Айтоска и Славеева. През лятото обемът на р. Айтоска и притоците ѝ силно намалява, но дори и през най-сухите месеци те не пресъхват, само речният им отток спада до $Q \approx 20-50$ л/сек.

Химическите качества на речните води при преминаването им през гр. Айтос са добри. След като премине през територията на града, речното корито на Славеева река приема и отпадните му води – две зауствания на 2 километра югозападно от града.

Ежедневно в Славеева река се изливат около 5000 кубически метра битово - фекални води от домакинства и обществени консуматори и около 100 куб.м. промишлени отпадни води. Средните показатели на отпадните води на изход от двата главни колектора са: БПК5 - 1500 кг/ден; ХПК - 3000 кг/ден; Р /TOTAL - / 62-65 кг/ден; N /TOTAL - /300 кг/ден.

С навлизането в полето Славеева река се влива в Айтоска река. В нейните речни води протичат естествени процеси на самопречистване, но те не са достатъчни за осезателното подобряване на качествата им. Този проблем е особено сериозен в години, когато има засушаване.

Преди да се заустват в Айтоска река, всички отпадни води трябва да се пречистят в Пречиствателна станция за отпадни води /ПСОВ/. Това се налага, защото Айтоска река има крайна точка на заустване - воден обект, намиращ се в чувствителната зона на Черноморското крайбрежие. През 2009 е извършено проектиране на пречиствателна станция и през 2011 г. е подписан договор за изпълнение на проект за „Изграждане на Пречиствателна станция за отпадни води – град Айтос”, който е в процес на изпълнение и изпълнението му ще допринесе за намаляване на замърсяването на водите в общината и повишаване на качеството им.

Към настоящия момент в град Айтос е изградена канализация. В процес на изграждане е канализацията на населените места с. Пирне, с. Караново, с. Мъглен, с. Тополица и с. Карагеоргиево. В останалите населени няма изградени канализации и в по-голямата си част домакинствата в общината използват септични ями за отпадните си води. Тези примитивни съоръжения имат пречиствателен ефект около 60 %, но само ако се почистват редовно. В противен случай и те допринасят за замърсяване на почвите и въздуха, основно с органични замърсители.

Отпадъци

Динамичното развитие на човешкото общество особено остро поставя проблемите на отпадъците като резултат от неговата дейност. Отпадъците са пряк замърсител на компонентите на околната среда и носят непосредствен риск за здравето и живота на хората.

Националната политика за управление на отпадъците в България формулира следните приоритетни цели:

- свеждане до минимум производството на отпадъци чрез въвеждане на безотпадни технологии, дълбочинно преработване на суровините, рециклиране на създадените отпадъци, повторна употреба;
- създаване на чиста и здравословна околна среда чрез създаване на добра организация по своевременно събиране, извозване и депониране на твърдите битови и производствени отпадъци на подходящи площадки, както и преустановяване изхвърлянето на същите на произволни неорганизирани места;
- въвеждане на пазарни механизми при обработката и третирането на отпадъците с оглед разделно събиране и рециклиране на значителна част от отпадъците;
- ликвидиране на старите замърсявания и рекултивация на площадките и незаконните сметища с цел оздравяване на околната среда и създаване на нормални и безопасни условия на труд и почивка на хората.

Първата Общинска програма за управление на отпадъците е приета през септември 1998 г. от Общински съвет – Айтос с решение № 331/24.09.1998 г. в изпълнение на чл.28 и чл.30 от Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда. В момента в съответствие с новите нормативни документи, приети в областта на управлението на отпадъците през 2000 – 2004 г. и във връзка с изтичането на срока на действие на горепосочената програма през 2008 г. е приета нова Общинска програма за управление на отпадъците.

Годишно в гр. Айтос и останалите населени места от общината се събират около 11 000 тона твърди отпадъци – битови, промишлени, строителни, градински и животински. Нормата на натрупване на отпадъците на 1 жител в общината е средно 390 кг/год. и се движи близо до средната норма на натрупване на отпадъци на 1 жител за страната за година. Всички населени места на общината имат определени места за

депониране на отпадъци. Най-голямото от тях се намира на 7 км от гр. Айтос в местността “Мъгленски път” и обслужва общинския център.

През периода 2000 - 2005 година са решени голяма част от проблемите с почистването и озеленяването на замърсени с твърди отпадъци общински терени в ромския квартал “Странджа”, в с. Мъглен, до района на бившата казарма в гр. Айтос и около минерален водоизточник “Лъджата” с реализацията на пет наградени проекта /на обща стойност 44 000 лв./ от националния конкурс “За чиста околна среда” на МОСВ. Почистени са над 120 дка нерегламентирани сметища.

В общината е решен проблемът с опасните отпадъци /пестициди с изтекъл срок на годност/, останали след ликвидирането на старите земеделски кооперации.

Министерството на земеделието, горите и аграрната реформа и Министерството на околната среда и водите отпуснаха безвъзмездна помощ в рамките на 44 000 долара и беше реализиран проект “Събиране и безопасно съхраняване на негодните за употреба пестициди в контейнери “Б-Б куб” на територията на Община Айтос.

През периода 2007 - 2011 г. е подобро състоянието на околната среда на територията на община Айтос, като са почистени, възстановени и облагородени отпадъчни площи и е въведена система за разделно събиране на отпадъците в гр. Айтос, с. Мъглен и с. Черна могила.

Цялостна организирана система за събиране на твърди отпадъци има само в Общинския център и тя обхваща 70 % от жителите на общината. Разработва се план за поетапното включване в тази система и останалите населени места, разположени на нейната територия.

Капацитета на градското депо е почти на привършване. На него се прави депониране на отпадъци от 1975 г. До сега са депонирани повече от 460 000 тона твърди отпадъци. През 2003 г. след решение на Общинския съвет Община Айтос се включи в проекта “Регионално управление на отпадъците – Бургас” по програма ИСПА, който ще даде възможност след 2009 г. битовите отпадъци да се депонират на регионално депо “Братово”. Общинската администрация продължава да търси и други по-екологосъобразни и по-евтини алтернативи за обработка на твърдите отпадъци в сътрудничество със съседни общини.

В Община Айтос контролът по управлението на отпадъците е възложен на специалисти и експерти към дирекция “ТСУС”, кметовете и кметските заместници по места. Изпълнението на Общинската програма за управление на отпадъците се докладва лично на кмета на общината. В работата си с обществеността, свързана с

управление на отпадъците, експертите и специалистите от общинска администрация, кметовете и кметските наместници по места прилагат следните методи:

- информирание чрез местните медии за предприетите мерки от общинската администрация.
- повишаване на съзнанието и културата на гражданите, чрез доброволното им участие в пролетното и есенното почистване на населените места.
- включване на големи групи от населението в инициативите на МОСВ и международната акция “Почистете света”, провеждана под егидата на движението “Син флаг”.

В Община Айтос ежегодно се набират и изпращат данни за количествените характеристики, свързани с управлението на отпадъците към информационните системи на Националния статистически институт и Министерството на околната среда и водите.

Основните финансови постъпления за изпълнение на дейностите по отпадъците се набират чрез заплащаната от гражданите и фирмите “такса за битови отпадъци”. През последните 8 години средствата, които се набират с тази такса, не покриват напълно всички разходи, правени по управлението на отпадъците в общината.

Новата Общинска програма за управление на отпадъците предвижда:

- поетапно намаляване на количеството на образуваните твърди отпадъци;
- оптимизиране на системата за събиране и транспортиране на отпадъците от домакинствата до депото;
- подобряване на работата на контролното звено от специалисти, работещи по управлението на отпадъците и звеното за охрана на общинската собственост и обществения ред;
- разработка на нов метод за определяне и събиране на “такса за битови отпадъци” от населението на общината;
- запознаване на населението с принципа “Пълна отговорност на замърсителите”.

В новата програма за управление на отпадъците Община Айтос залага следните приоритети:

- реализация на проект “Регионално управление на отпадъците - Бургас” по програма ИСПА в частта му за територията на Община Айтос;

- проучване и въвеждане на екологосъобразни и по-евтини алтернативни методи за обработка на битовите отпадъци в близост до формирането им.

Шум

Главните фактори, които оказват негативно влияние върху акустичния режим на територията на Община Айтос са: автомобилният транспорт; железопътният транспорт; промишлените предприятия разположени в промишлената зона; комуналните и производствени дейности, извършвани в районите на жилищните квартали.

Магистралният път Бургас-София преминава през града /ул. "Славянска"/ като отчита максимална натовареност през летния период. Северните пътища са целогодишно натоварени. От това направление се натоварват силно улиците "Х. Димитър" /73,5 дб. по цялото протежение/ и ул. "Славянска" /с най-високи шумови натоварвания - 76,8 дб./ . Железопътният транспорт също влияе неблагоприятно на близките жилищни квартали - по ул. „Гарова” е измерено средно шумово ниво от 70 дб., което надвишава над 10 пъти допустимите норми.

Почви

Замърсяването на почвите на територията на Община Айтос се дължи главно на неорганизираното ориентиране на твърди и течни отпадъци по производствените площадки на фирмите. Това създава условия, под действието на валежите, в почвата да проникват различни вещества. В последствие при движението на грунтовите води в плиоценските и алувиални отложения на Айтоската котловина, вредните елементи и съединения се разнасят на значително разстояние, като същевременно се извършва и натрупването им в почвените хоризонти.

На територията на община Айтос няма защитени зони, но има следните защитени територии³⁹:

- **Природна забележителност „Айтоска кория”** - обявена със заповед № 1799/30.06.1972 г. /ДВ.бр.59/72 г./.
Категория: Природна забележителност
Местоположение: Област: Бургас, Община: Айтос, населено място: гр. Айтос
- **Природна забележителност „Находище на бодливо сграбиче”** - генгер, айтоски клин, ендемит от Кримския полуостров/ с площ 422 дка, обявена със заповед № 1799/30.06.1972 г. /ДВ.бр.59/72 г./;

³⁹ Източник: Изпълнителна агенция по околната среда, Регистър на защитените територии и защитените зони в България

Категория: Природна забележителност

Местоположение: Област: Бургас, Община: Айтос, населено място: гр. Айтос

- **Природна забележителност „Трите братя”** - скални групи с площ 1 хектар, обявена със заповед № 1799/30.06.1972г. на МГОПС /ДВ бр.59/1972 г./;

Категория: Природна забележителност

Местоположение: Област: Бургас, Община: Айтос, населено място: гр. Айтос

- **Защитена местност „Хисаря”** - обявена със заповед № РД-1007/04.08.2003 г. на МОСВ /ДВ бр.81/2003 г./;

Категория: Защитена местност

Местоположение: Област Бургас, Община Айтос, Населено място: гр. Айтос

Радиационен фон

В Община Айтос се извършва системен мониторинг на радиационния фон. Изследванията показват, че той е далеч под ПДК /пределно допустими концентрации/ и е в рамките на нормалния. Направените до сега анализи и оценки от компетентни специалисти на отделни фактори на околната среда в Община Айтос я определят като община с добър екологичен потенциал.

През 2005 г. в съответствие с изискванията на Новия закон за опазване на околната среда /влязъл в сила през септември 2002 г./ специалистите от Общинска администрация Айтос, разработват нова Общинска програма за опазване на околната среда.

4.2. Техническа инфраструктура

Водоснабдителни мрежи, водоизточници

Град Айтос и част от селата в Община Айтос са захранени от деривация “Камчия”. От местни водоизточници са захранени селата: Дрянковец, Зетьово, Карагеоргиево, Лясково, Пирне, Раклиново, Съдиево, Тополица и Чукарка. Качеството на водата отговаря на хигиенните норми. Разработена и одобрена е проектометна документация (ПСД) за допълнително водоснабдяване на с. Чукарка. От разширение се нуждаят и уличните водопроводни мрежи в селата Малка поляна, Пирне, Съдиево и Тополица (нов квартал).

Над 90 % от уличната водопроводна мрежа е изградена от азбестоциментови и стоманени тръби, което е причина за чести течове. Необходима е поэтапна подмяна на тръбите с чугунени и ПЕВП.

Водоснабдяването на населението на община Айтос е осигурено на 100 %, като това може да се види на таблица 30.

Използване на вода, доставена от общественото водоснабдяване (ВиК) в община Айтос					
Година	Доставена вода		Доставена вода на човек		Дял на водоснабденото население от общото за страната
	Общо	в това число: за домакинствата	Общо	в това число: за домакинствата	
	Хиляди м ³		Л/ч./ден		
2008	1 087	918	98	83	100,0
2007	1 199	1 034	108	94	100,0
2006	1126	944	101,6	85,2	100,0
2005	1045	888	94,3	80,2	100,0

Таблица 30: Използване на вода, доставена от общественото водоснабдяване (ВиК) в община Айтос ⁴⁰

Канализационни мрежи, пречиствателни станции

Канализационната мрежа в общината е частично изградена. Към настоящия момент в град Айтос е изградена канализация. В процес на изграждане е канализацията в населените места с. Пирне, с. Караново, с. Мъглен, с. Тополица и с. Карагеоргиево. В останалите населени места няма изградени канализации и в по-голямата си част домакинствата в общината използват септични ями за отпадните си води. Предстои изработване на ПСД за пречиствателни съоръжения на горните села, както и поетапно проектиране на канализация и пречиствателни съоръжения на останалите селища в общината.

През периода 2007 - 2011 г. е направено значително подобряване на състоянието на водоснабдителни и канализационни мрежи, като от голямо обществено значение са и проекти, които са в процес на изпълнение. През периода на изпълнение на Общинския план за развитие на община Айтос, настъпилите промени по отношение на подобряването на водоснабдителните и канализационните мрежи и пречиствателните станции са:

- Изградена е канализационна мрежа в гр. Айтос;
- Частично е изградена канализация с домови отклонения в с. Караново, с. Мъглен, с. Тополица, с. Карагеоргиево;
- В процес на изграждане са канализационна система в село Пирне – Община Айтос.
- През 2009 е извършено проектиране на пречиствателна станция и през 2011 г. е подписан договор за изпълнение на проект за „Изграждане на Пречиствателна станция за отпадни води – град Айтос”, който е в процес на изпълнение и изпълнението му ще допринесе за намаляване на замърсяването на водите в общината и повишаване на качеството им.

⁴⁰ Източник: Национален статистически институт, Статистически справочници „Районите, областите и общините” за периода 2005 - 2008 г.

- В процес на изпълнение е проект за прочистване, укрепване на корита и разширяване на съществуващи диги на "Река без име с три притока", преминаваща през с. Малка поляна и река „Славеева река” гр. Айтос, община Айтос”;
- Ежегодно са извършвани основни ремонтни дейности за отстраняване на текущи аварии на водоснабдяването и канализацията на населените места в община Айтос.

Транспортни мрежи, пътища

През общината преминава ЖП линия София-Бургас. Гара има в гр. Айтос, а спирка за селата - Черноград, Тополица, Карагеоргиево (Поляново), Малка поляна. До всички населени места в общината има асфалтирани пътища. През гр. Айтос минава първокласен път София-Бургас и второкласен - за гр. Провадия (Варна). Останалите пътища са четвъртокласни (общински).

Общата дължина на мрежата четвъртокласни пътища възлиза на 98.20 км, като основната част от тях са с асфалтово покритие, а без настилка (черни пътища) са 6.20 км.

За общинския център Айтос дължината на уличната мрежа е 47,9 км., като с трайна настилка са 44,5 км. Изготвен, съгласуван и одобрен е проект по изграждане на четвъртокласен път между с. Мъглен (Община Айтос) и с. Белодол (Община Поморие). Пътят е с дължина 7,9 км. Трасето е одобрено от комисията по земята към МС. Пътната връзка между двете съседни общини ще съкрати пътя за Слънчев бряг с около 30 км.

Състоянието на общинските пътища в момента е задоволително, но средствата за поддръжката и ремонтите им са недостатъчни. Състоянието на транспортни мрежи и пътища на територията на община Айтос през периода на изпълнение на общинския план за развитие до 2011 г. се е подобрило, като са извършвани текущи ремонти за поддръжка на общинските пътища. По отношение на транспортната инфраструктура се наблюдават и значителни подобрения в улична мрежа и уличното осветление като ежегодно са извършвани ремонти на уличните настилки в населените места от община Айтос.

Необходимо е да се извърши ремонт на второкласният път Айтос- Варна, в участъка му от гр. Айтос до разклона за с. Зетьово да се положи настилка за движението на пешеходци от двете страни на пътя Айтос - Лясково в частта му от гр. Айтос до Гробищния парк. Поради увеличения трафик, междуселищната (в рамките на общината) пътна мрежа се нуждае от разширение.

Енергийни мрежи и системи

На територията на общината има 145 трафопоста. Нови са необходими в северната, североизточната и северозападната част на гр. Айтос, както и в селата Тополица и Черноград. Уличните електрически мрежи НН са изградени почти напълно. За довършване има сравнително къси участъци във всички населени места.

В централната градска част на Айтос уличното електрическо захранване е кабелно, а в останалата част, както и по селата е въздушно. Необходимо е второ захранване ВН за с. Черна могила.

Всички населени места на територията на Община Айтос са електрифицирани. В гр. Айтос има изградена подстанция. Селищата се електроснабдяват с напрежение 20 кв, чрез въздушни електропроводи. Източникът е ПС 110/20 кв. "Айтос" и захранваните от нея ВС 20 кв. "Айтос", "Ябълчево", "Руен" и "Дъскотна".

Някои от периферните селища са свързани към изводи 20 кв. на съседни електроснабдителни райони:

- Дрянковец и Мостино - към извода "Брястовец" на ТЕЦ "Коларов";
- Раكليново - от извода "Сигмен" на ПС "Карнобат";
- Руйча, Люляково, Череша, Листец, Скалак - от подрайон "Сунгурларе";
- През територията преминават трасета на въздушни електропроводи:
 - 110 кв - към Тягова подстанция, извод "Свобода" от ПС "Бургас" към ПС "Карнобат" с отклонение към ПС "Айтос";
 - 220 кв - извод "Камчия" към ПС "Карнобат";
 - 400 кв - извод от ПС "Добруджа" към ПС "Бургас".

През 2000 г. в кв. Странджа е изграден нов трафопост с прилежаща към него ел. мрежа ниско напрежение.

В сила е работен проект "Изнесено мерене на консумираната ел. енергия", който се осъществява от Електроразпределение - Айтос съвместно с частни фирми. По-големите частни фирми, които работят съвместно с Електроразпределение - Айтос са: ЕТ "Златев 91"- Айтос; ЕТ "Иван Славов" - Сливен; ЕТ "Никс" - Айтос.

Извършена е подмяна на стълбове и кабели на мрежа ниско напрежение 20 кв. в гр. Айтос и Дрянковец, Караново, Мъглен, Пещерско, Поляново, Съдиево, Тополица.

Модернизирането и подобряването на съществуващата инфраструктура, ще подобри както качеството на живот на жителите в общината, така и средата за развитие на бизнес. В тази връзка е необходимо усилията да се насочи към привличане на наши

и чужди инвестиции; да се използват рационално средствата, отпускани от Европейския съюз, за изпълнението на одобрени проекти.

Улично осветление

През 2002 г., със собствени средства, общината започна подмяна на уличните осветителни тела с икономични - НЛВН (натриева лампа високо налягане), в резултат на който са подменени всички осветителни тела в населените места от общината. В процес на оптимизиране е включването и изключването на осветителните тела чрез фотоелементи.

Комуникационни мрежи - пощи, далекосъобщения, радио и телевизия

Състоянието на междуселищните (в общината) комуникационни мрежи е добро. Има две телефонни централи – аналогова - модел 1929 г. и от 2003 г. - цифрова. Свързани са с оптичен кабел и телефонните връзки с абонати извън общината се осъществяват чрез него. РУ “Далекосъобщения”- Айтос е в състояние да задоволи исканията за нови стационарни телефонни постове. Необходимо е поставяне на улични телефони в центровете на селата от общината и в ромския квартал.

Пощенска станция има в град Айтос, а изнесени пунктове в останалите селища.

На територията на общината - на вр. Хисар има телевизионен ретранслатор, там са монтирани и съоръжения на мобилните телефонни оператори и интернет доставчици, които обслужват територията на цялата община.

На територията на общината има осигурен достъп до кабелна телевизия, като доставчици са местената телевизия “АЕТОС” и друг национални доставчици. Все още мрежата и е въздушна, но предстои преминаването и в подземна.

В община Айтос има изграден достъп до интернет връзка.

Социална инфраструктура. Обществени места за отдих

По отношение на състоянието на социална инфраструктура и обществени места за отдих през периода 2007 -2011 г. на територията на община Айтос са извършени ремонти на образователната и социалната инфраструктура в резултат на това е повишено качеството на предлагани услуги за гражданите. Въпреки това е налице необходимостта от извършване на текущи ремонти и от инвестиции за поддържане на материално-техническата база с цел осигуряването на качествени услуги за населението на общината.

На територията на гр. Айтос има стадион със спортна зала към него, както и зала за спортни игри в градската градина. Необходимо е модернизирването на стадиона и залата към него.

В град Айтос съществуват и се поддържат частично (поради липса на средства) озеленени площи, които на места са съчетани с реализирани детски площадки за игра. Съоръженията са много остарели и е необходима подмяната им.

На територията на града има изграден голям лесопарк “Славеева река”, обслужващ отдиha на населението. Паркът има потенциал да бъде разширен.

Град Айтос има нужда от водни площи (фонтани или малки езерца), които биха променили облика на града.

Проблеми на урбанизацията и устройство на територията

Жилищната територия на гр. Айтос е недостатъчна и предстои включване в регулационните граници на нов терен в западна посока.

Съществуващите кадастрални и регулационни планове на всички населени места и зоните за земеделско ползване (&4 от ЗСПЗЗ) са само на хартиен носител, като част от тях са и много остарели. Необходимо е изготвяне на нови кадастрални и устройствени планове. За по-бързо, качествено и точно извършване на всякакви технически услуги е необходимо поетапното цифровизиране на всички налични и новоизготвени планове. За четири села - Тополица, Карагеоргиево, Пирне и Караново, има изработени и приети през 1996 год. кадастрални планове. За да могат да се използват е необходимо изработване на нови устройствени планове. От нов устройствен план се нуждае и град Айтос. През периода 2007 - 2011 г. са изготвени и ПУП за общински имоти и цифрови модели планове.

АКТУАЛИЗИРАН SWOT АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none">• Благоприятна възрастова структура;• Съхранена околна среда и природни ресурси;• Добри условия за развитие на туризъм;• Достъп до голямо морско пристанище и международно летище;• Добре развита транспортна и социална инфраструктура;• Добри условия за развитие на екологично земеделие;• Добри традиции в преработката на земеделски продукти;• Наличие на квалифицирани трудови ресурси;• Развито партньорство между общината, частния сектор и неправителствени структури.	<ul style="list-style-type: none">• Закрити промишлени предприятия в резултат на икономически преход;• Голям относителен дял на неконкурентоспособни микро и малки предприятия;• Ниска конкурентоспособност на МСП, ограничени местни пазари.• Неекологосъобразна транспортна система – липса на обходен път на град Айтос;• Влошено състояние на техническа структура в селата, което влошава качеството на живот и не позволява развитието на туризъм;• Слаб туристически маркетинг;• Ежедневна миграция на квалифицирана работна ръка до други общини;• Недостатъчно възможности за развитие на човешкия капитал и повишаване на професионалната му квалификация;• Недостатъчно развит пазар на социални услуги;• Сравнително високо ниво на безработица.

Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none">• Достъп до финансова помощ от националните и европейски фондове;• Достъп до европейски пазари на преработени земеделски продукти;• Очакван повишен инвеститорски интерес;• Развитие на международен туризъм на южното Черноморие;• Разширение на пристанище и летище Бургас;• Очаквани ползи от конверсия на военни обекти за бизнес цели;	<ul style="list-style-type: none">• Неблагоприятна демографска структура, която води до намаляване на образователното равнище на населението;• Несъответствие между търсене и предлагане на пазара на труда;• Липса на условия за кариерно развитие в селата;• Изолация от трансевропейски транспортни мрежи;• Силен конкурентен натиск върху МСП от международни предприятия;• Проблеми при изграждането и развитието на промишлените зони в общината;• Изоставяне в рехабилитацията на водопроводната и канализационната мрежа;• Липса на пречиствателна станция;

АКТУАЛИЗИРАНА СТРАТЕГИЯ ЗА УСТОЙЧИВО ИНТЕГРИРАНО МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Стратегическата част на Актуализиран документ за изпълнението на общински план за развитие на община Айтос 2011-2013 г. се състои от визия, стратегически цели, приоритети и мерки за развитие.

Визия на Община Айтос	
<i>Община Айтос – икономически, туристически и духовен център, привлекателен за живот и бизнес</i>	
Стратегическа цел 1	<i>Доближаване до средноевропейските параметри на жизнена среда</i>
	Приоритет 1 Повишаване на заетостта, в т.ч. на младите хора
	Приоритет 2 Създаване на благоприятна среда за развитие на социалния капитал
	Приоритет 3 Подобряване състоянието на околната среда и инфраструктурата. Управление на риска.
Стратегическа цел 2	<i>Постигане на устойчиви темпове на икономически растеж</i>
	Приоритет 4 Развитие на конкурентноспособна местна икономика
	Приоритет 5 Развитие на конкурентно земеделие и горско стопанство
	Приоритет 6 Развитие на туризма
	Приоритет 7 Развитие на общинския капацитет и създаване на партньорства

Таблица 31: Структура на стратегическата част на Актуализиран документ за изпълнението на общински план за развитие на община Айтос 2012-2013 г.

1. Визия за развитие на Община Айтос

***Община Айтос – икономически, туристически и духовен център,
привлекателен за живот и бизнес.***

Визията очертава крайния желан резултат от усилията на всички в развитието на общината. Обективните **фактори за успех** на местното развитие са:

- Ефективно управление на местното развитие - развитието трябва да бъде управлявано от добър мениджър и екип от професионалисти;
- Грижливо планирано развитие - изграждане на ясна перспектива и дефиниране на постижими цели след изучаване на потенциала;
- Качество на човешките ресурси в общността - човешки ресурси със знания, умения и мотивация, съответстващи на съвременните предизвикателства;
- Финансови ресурси и инструменти - познаване и способност за използване на разнообразни източници на финансиране на дейностите в подкрепа на местното развитие;
- Мобилизиране на действащите лица и партньорство - идентифициране на действащите лица в общината, създаване на връзки между тях, определяне на ролите на отделните участници и установяване на партньорство;
- Адекватност на местната реалност - познаване и съобразяване със специфичните особености на местната среда и нейното вписване в регионалната и националната. Баланс между традиция и иновации;
- Отваряне към външния свят - местното развитие не е изолирано, необходимост от отчитане на връзката и зависимостта с другите равнища - регионално, национално, международно;
- Ефективни комуникации - ефективни комуникационни технологии на общуване и партниране на действащите лица, между общинските власти и бизнес, НПО, гражданите и др.;
- Актуални, бързи и измерими резултати - демонстриране на успех, баланс между краткосрочната и дългосрочната перспектива.

Паралелно се отчитат и **факторите, задържащи развитието:**

- Икономически спад, обхванал структуроопределящите производства в града и общината и ликвидиране на една значителна част от тези производства;

- Недостатъчни връзки с новите европейски и световни полюси на концентрация на икономическа дейност и предприемачество;
- Амортизирани производствени зони, нуждаещи се от скъпа рехабилитация, за да посрещнат предизвикателствата на съвременни производства;
- Липса на добре екипирани пространства, които да внесат необходимия нов импулс в развитието и обновяването на икономиката.

От гледна точка на въздействието на основните заинтересовани страни върху местното развитие се очертават два основни подхода:

- **Пожелателен, изчаквателен и екзогенен** – очаквания за по-активна намеса от страна на държавата /в т.ч. финансова/. Този подход се изразява с изказвания от типа: “добре би било, ако...”, “държавата трябва да предостави средства на местните власти за...”. Типично е очакването на инструкции и идеи “отгоре” и “отвън”.
- **Реалистичен, действен и ендегенен** – основаващ се на търсенето на решения на проблемите със собствени сили в рамките на съществуващите възможности, най-вече чрез по-добро фокусиране върху ограничен брой постижими цели, максимално използване на възможностите за генериране на собствени приходи и стремеж към обединяване на ресурсите на всички заинтересовани, в т.ч. и на няколко общини. Типични са изразената инициатива отдолу, стремежът към решаване на проблемите там, където са възникнали, генерирането на инициативи и оригинални идеи и поставянето на разумни, ограничени и конкретни искания към държавата.

При изработването на Общинския план за развитие “Айтос 2007 – 2013” са използвани следните **принципи**:

- **Партньорство, публичност и прозрачност** при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката;
- **Концентрация на ресурсите** за постигане на целите на местното развитие;
- **Допълване на финансирането** от национални публични източници при съвместно финансиране с други източници;
- **Междуведомствена координация** на дейността на компетентните органи в процеса на планирането и програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;

- **Съгласуваност** с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на национално и регионално равнище.

Реализирането на Общинския план за развитие на Община Айтос предполага огромни усилия за мобилизиране на всички ресурси на общината и привличане на външни. Това предполага още подреденост в действията и следване на подходяща стратегия. Основният извод от проведените анализи е, че общината трябва да приложи **“агресивна стратегия”** на развитие. Това на практика означава засилване на силните страни и използване на възможностите за развитие.

Пътищата за реализиране на визията са очертани в двете основни стратегически цели, свързани с икономическия растеж и човешкото развитие. Сам по себе си икономическият растеж не е достатъчен, той трябва да се разглежда само като средство /инструмент/ за постигане на голямата цел - човешкото развитие. От друга страна, човешкото развитие създава благоприятни условия за икономически растеж.

2. Стратегически цели

Стратегическа цел 1:

“Доближаване до средноевропейски параметри на жизнена среда”

Стратегическа цел 1 “Доближаване до средноевропейски параметри на жизнена среда” включва усилията за подобряване на стандартите в социалния сектор (образование, култура, спорт, здравеопазване, социални жилища, социални грижи), околната среда, инфраструктурата, управлението на риска, както и повишаване на заетостта, най-вече на младите хора.

Стратегическа цел 2:

“Постигане на устойчиви темпове на икономически растеж”

Стратегическа цел 2 “Постигане на устойчиви темпове на икономически растеж” е насочена към повишаване на конкурентоспособността на икономиката с цел:

- Въвеждане на природосащащи мерки;
- Оползотворяване на човешките и природните ресурси на общината.
- Ориентиране към високотехнологични и жизнени традиционни производства.

- Привличане на нови инвестиции чрез активно насърчаване на инвеститори.

Стратегическа цел 2 цели да се насърчи развитието на туризма чрез изграждане на туристически атракции, внедряване на нови туристически продукти и маркетинг.

3. Приоритети

Приоритетите за развитие на Община Айтос са обособени в две основни групи, като една част допринасят за постигането на стратегическа цел 1, а другата за стратегическа цел 2. Към всеки приоритет са обособени мерки, изпълнението на които ще допринесе за

Стратегическа цел 1 “Доближаване до средноевропейски параметри на жизнена среда”

Стратегическа цел 1 е насочена към подобряване на стандартите в социалния сектор (образование, култура, спорт, здравеопазване, социални жилища, социални грижи), околната среда, инфраструктурата, управлението на риска, както и повишаване на заетостта, най-вече на младите хора.

Приоритет 1: Повишаване на заетостта, в т.ч. на младите хора

Мерки:

- 1.1. Подобряване на образователното и квалификационно равнище на работната сила съобразно потребностите на пазара на труда;
- 1.2. Подобряване на обучителната среда за осигуряване на прехода към информационно общество;
- 1.3. Подкрепа на МСП, създаващи работни места за млади хора;

Приоритет 2: Създаване на благоприятна среда за развитие на социалния капитал

Мерки:

- 2.1. Повишаване качеството на човешкия капитал чрез развитие на образование, здравеопазване, култура, социални дейности, спорт;
- 2.2. Развитие на социалната инфраструктура;
- 2.3. Подкрепа за развитие на гражданско общество;

Приоритет 3: Подобряване състоянието на околната среда и инфраструктурата.

Управление на риска.

Мерки:

- 3.1. Трайно подобряване на екологичното състояние на общината;
- 3.2. Развитие и модернизация на транспортната инфраструктура;
- 3.3. Обновяване и доизграждане на инженерна инфраструктура;

3.4. Подобряване на енергийната ефективност и въвеждане на ВЕИ технологии;

3.5. Подобряване на физическата среда

Стратегическа цел 2 “Постигане на устойчиви темпове на икономически растеж”

Стратегическа цел 2 “Постигане на устойчиви темпове на икономически растеж” е насочена към повишаване на конкурентоспособността на икономиката с цел:

- Въвеждане на природосащащи мерки;
- Икономика да оползотворява човешките и природните ресурси на общината;
- Икономика да бъде приоритетно ориентирана към високотехнологични и жизнени традиционни производства;
- Икономика да разчита на нови инвестиции чрез активно привличане на инвеститори.

Стратегическа цел 2 цели да се насърчи развитието на туризма чрез изграждане на туристически атракции, внедряване на нови туристически продукти и маркетинг.

Приоритет 4: Развитие на конкурентноспособна местна икономика

Мерки:

- 4.1. Създаване на условия и стимулиране развитието на МСП;
- 4.2. Развитие на предприемачеството, технологиите и иновациите;
- 4.3. Изграждане на бизнес инфраструктура.

Приоритет 5: Развитие на конкурентно земеделие и горско стопанство

Мерки:

- 5.1. Създаване на условия за конкурентно селско и горско стопанство;
- 5.2. Насърчаване на биологичното земеделие и производство;
- 5.3. Насърчаване кооперирането в селските райони;
- 5.4. Възстановяване на горския фонд и развитие на прилежащата инфраструктура

Приоритет 6: Развитие на туризма

Мерки:

- 6.1. Обновяване на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура;
- 6.2. Създаване на нови туристически атракции;
- 6.3. Развитие на туристически продукти и маркетинг;

6.4. Опазване, консервация и експониране на природното и културно-историческо наследство.

Приоритет 7: Развитие на общинския капацитет и създаване на партньорства

Мерки:

7.1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение и оценка на процеса на привличане на инвестиции от ЕС, национални и местни източници;

7.2. Повишаване квалификацията на общинска администрация;

7.3. Подобряване качеството на административното обслужване и развитие на е-администрация;

7.4. Внедряване на нови информационни технологии и стандарти за управление на качеството;

7.5. Развитие на партньорства с частния сектор, неправителствения сектор и цялата местна общност;

7.6. Развитие на регионално, трансгранично и транснационално сътрудничество.

АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ИНДИКАТИВНАТА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ОБОБЩАВАЩА НЕОБХОДИМИТЕ РЕСУРСИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА

Индикативната финансова таблица е структурен елемент на Общинския план за развитие. Тя дава числен финансов и времеви израз на предвидените в плана мерки. Групирани, основните източници за финансиране на планираните дейности и проекти са:

- **Национални източници**, включващи средствата на държавното финансиране – републикански бюджет, общински бюджети, от търговски дружества с държавно и общинско участие и финансиране от частни търговски дружества;
- **Средства с източник Европейския съюз** – предприсъединителни фондове ФАР, САПАРД и ИСПА до началото на 2007 г.; Структурни фондове и Кохезионен фонд, както и останалите инициативи на Общността - след приемането на страната ни за пълноправен член на ЕС;
- **Безвъзмездни средства от други източници и донорски програми;**
- **Привлечени средства** чрез кредитни инструменти и инвестиционни фондове.

Както всички общини, така и Община Айтос трябва да разчита на собствения си капацитет и ресурси за финансиране подготовката на проекти и тяхното съфинансиране. От една страна, това означава при съставянето на годишните бюджетите да се определят приоритети и да се отпускат средства за разработване и съфинансиране на приоритетни проекти. От друга страна, това налага възприемане на активна позиция от общината за мобилизиране на ресурси чрез създаване на партньорства както с НПО, така и с частни фирми и/или други общини, т.е. чрез обединяване на средства. За да се осигури постоянното частно съфинансиране на дейностите, финансирани от Структурните фондове, ще се обърне внимание на мерките по Оперативните програми, където се изисква частно съфинансиране. Предвижда се създаването на публично-частни партньорства предимно в областта на концесиите при подобряването на базисната инфраструктура.

Индикативната финансова таблица съдържа финансовите разчети за повечето мерки и проектни идеи са базирани само на експертно предположение, доколкото таблицата има индикативно значение.

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АЙТОС ЗА ПЕРИОДА 2012-2013												
Приоритет / Цел / мярка / проект		Общо финансиране (в хил. лева)	Национално съфинансиране					Европейски съюз			Друго безвъзмездно финансиране	Привлечени средства от заеми
			Общо	Държавно			Частно	Общо	Структурни фондове	Кохезионен фонд		
				Общо	Републикански бюджет	Общински бюджет						
Приоритет 1: Повишаване на заетостта, в т.ч. на младите хора		1 010	230	230	130	100	80	700	700	0	0	0
Мярка 1.1.	Подобряване на образователното и квалификационно равнище на работната сила съобразно потребностите на пазара на труда;	300	80	80	50	30	20	200	200	0	0	0
Мярка 1.2.	Подобряване на обучителната среда за осигуряване на прехода към информационно общество;	310	60	60	30	30	20	200	200	0	30	0
Мярка 1.3.	Подкрепа на МСП, създаващи работни места за млади хора;	430	90	90	50	40	40	300	300	0	0	0
Приоритет 2: Създаване на благоприятна среда за развитие на социалния капитал		6 720	4 090	4 090	3 050	1 040	130	2 350	2 350	0	150	0
Мярка 2.1.	Повишаване качеството на човешкия капитал чрез развитие на образование, здравеопазване, култура, социални дейности, спорт;	3 050	2 000	2 000	1 500	500	50	1 000	1 000	0	0	0
Мярка 2.2.	Развитие на социалната инфраструктура;	3 250	2 000	2 000	1 500	500	50	1 200	1 200	0	0	0
Мярка 3.3.	Подкрепа за развитие на гражданско общество;	420	90	90	50	40	30	150	150	0	150	0
Приоритет 3: Подобряване състоянието на околната среда и инфраструктурата. Управление на риска.		16 420	4 550	4 550	2 800	1 750	570	10 800	7 800	3 000	0	500

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АЙТОС ЗА ПЕРИОДА 2012-2013												
Приоритет / Цел / мярка / проект		Общо финансиране (в хил. лева)	Национално съфинансиране					Европейски съюз			Друго безвъзмездно финансиране	Привлечени средства от заеми
			Общо	Държавно			Частно	Общо	Структурни фондове	Кохезионен фонд		
				Общо	Републикански бюджет	Общински бюджет						
Мярка 3.1.	Трайно подобряване на екологичното състояние на общината;	5 320	300	300	200	100	20	5 000	2 000	3 000	0	0
Мярка 3.2.	Развитие и модернизация на транспортната инфраструктура;	4 100	2 000	2 000	1 500	500	100	2 000	2 000	0	0	0
Мярка 3.3.	Обновяване и доизграждане на инженерна инфраструктура;	3 450	900	900	400	500	50	2 000	2 000	0	0	500
Мярка 3.4.	Подобряване на енергийната ефективност и въвеждане на ВЕИ технологии;	2 600	800	800	400	400	300	1 500	1 500	0	0	0
Мярка 3.5.	Подобряване на физическата среда	950	550	550	300	250	100	300	300	0	0	0
Приоритет 4: Развитие на конкурентноспособна местна икономика		3 420	470	470	320	150	450	2 500	2 500	0	0	0
Мярка 4.1.	Създаване на условия и стимулиране развитието на МСП;	680	30	30	20	10	150	500	500	0	0	0
Мярка 4.2.	Развитие на предприемачеството, технологиите и иновациите;	1 270	120	120	100	20	150	1 000	1 000	0	0	0
Мярка 4.3.	Изграждане на бизнес инфраструктура	1 470	320	320	200	120	150	1 000	1 000	0	0	0
Приоритет 5: Развитие на конкурентно земеделие и горско стопанство		1 390	260	260	200	60	480	650	650	0	0	0

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АЙТОС ЗА ПЕРИОДА 2012-2013												
Приоритет / Цел / мярка / проект		Общо финансиране (в хил. лева)	Национално съфинансиране					Европейски съюз			Друго безвъзмездно финансиране	Привлечени средства от заеми
			Общо	Държавно			Частно	Общо	Структурни фондове	Кохезионен фонд		
				Общо	Републикански бюджет	Общински бюджет						
Мярка 5.1.	Създаване на условия за конкурентно селско и горско стопанство;	670	70	70	50	20	300	300	300	0	0	0
Мярка 5.2.	Насърчаване на биологичното земеделие и производство;	260	60	60	50	10	100	100	100	0	0	0
Мярка 5.3.	Насърчаване кооперирането в селските райони;	160	60	60	50	10	50	50	50	0	0	0
Мярка 5.4.	Възстановяване на горския фонд и развитие на прилежащата инфраструктура	300	70	70	50	20	30	200	200	0	0	0
Приоритет 6: Развитие на туризма		720	270	270	180	90	110	340	340	0	0	0
Мярка 6.1.	Обновяване на съществуващата и изграждане на нова туристическа инфраструктура;	350	150	150	100	50	50	150	150	0	0	0
Мярка 6.2.	Създаване на нови туристически атракции;	200	80	80	60	20	20	100	100	0	0	0
Мярка 6.3.	Развитие на туристически продукти и маркетинг;	100	20	20	10	10	20	60	60	0	0	0
Мярка 6.4.	Опазване, консервация и експониране на природното и културно-историческо наследство.	70	20	20	10	10	20	30	30	0	0	0
Приоритет 7: Развитие на общинския капацитет и създаване на партньорства		1 020	360	360	250	110	90	570	570	0	0	0

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА АЙТОС ЗА ПЕРИОДА 2012-2013												
Приоритет / Цел / мярка / проект		Общо финансиране (в хил. лева)	Национално съфинансиране					Европейски съюз			Друго безвъзмездно финансиране	Привлечени средства от заеми
			Общо	Държавно			Частно	Общо	Структурни фондове	Кохезионен фонд		
				Общо	Републикански бюджет	Общински бюджет						
Мярка 7.1.	Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение и оценка на процеса на привличане на инвестиции от ЕС, национални и местни източници	70	30	30	20	10	10	30	30	0	0	0
Мярка 7.2.	Повишаване квалификацията на общинска администрация	140	40	40	30	10	0	100	100	0	0	0
Мярка 7.3.	Подобряване качеството на административното обслужване и развитие на е-администрация	190	70	70	50	20	0	120	120	0	0	0
Мярка 7.4.	Внедряване на нови информационни технологии и стандарти за управление на качеството	190	70	70	50	20	0	120	120	0	0	0
Мярка 7.5.	Развитие на партньорства с частния сектор, неправителствения сектор и цялата местна общност	170	70	70	50	20	50	50	50	0	0	0
Мярка 7.6.	Развитие на регионално, трансгранично и транснационално сътрудничество.	260	80	80	50	30	30	150	150	0	0	0
Общо		30 700	10 230	10 230	6 930	3 300	1 910	17 910	14 910	3 000	150	500

СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

Основните индикатори и действия за наблюдение и оценка на Общински план за развитие на община Айтос 2007 - 2013 г. са групирани в две основни групи:

1. Конкретните измерители за постигане на целите за Стратегическа цел 1:

- Повишаване коефициента на заетост, вкл. на млади хора (2004 г. = 100 %)
- Намаляване равнището на безработица, вкл. на млади хора (2004 г. = 100 %)
- Трайни стандартни параметри на питейната вода (във всички селища);
- Намалено наднормено съдържание на замърсители в града;
- Трайно премахнати нерегламентирани сметища;
- Подобрени общински пътища в лошо състояние и пътища без настилка в км (2004 г. = 100 %);
- Подобрена улична мрежа в лошо състояние в км (2004 г. = 100 %);
- Брой стандартни обитавани жилища на 1000 човека (2004 г. = 100 %);
- Брой жилища без основни благоустройствени елементи (2004 г. = 100 %).

2. Конкретните измерители за постигане на целите за Стратегическа цел 2:

- Ускорен средногодишен темп (над средния за страната) на нарастване на приходите от продажби. Величината на средногодишния темп е препоръчително да е около 10 %;
- Ръст на местните и чуждестранни инвестиции за обновяване/разширяване на съществуващи производства (2004 г. = 100 %);
- Ръст на реализирания износ (в стойностно изражение) (2004 г. = 100 %);
- Брой на проекти за възстановяване на непригодни терени;
- % на новозалесени земи в селскостопанския и горски фонд;
- % на залесяване на наклонени/ерозиращи и други необработваеми земи;
- % на новосъздадени полезащитни пояси;
- % на намаляване на териториите, застрашени от ерозия и човешка дейност;
- Ръст на привлечените инвестиции;
- Брой създадени публично-частни партньорства;
- Размер на финансовите средства в публично-частни фондове.

Наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие на община Айтос 2007 -2013 г. и на Актуализиран документ за изпълнението на общински план за

развитие на общината за периода 2012 - 2013 г. е задача на Общинския съвет и кмета на общината.

Оценката е следващия важен момент в осъществяването на текущ контрол по изпълнението на целите и приоритетите на Общинския план за развитие и на актуализирания документ за изпълнението му. Оценките са структурно-определящ елемент на изпълнението на програмния документ и ориентир за правилността на провежданата местна политика на развитие. За Общинския план за развитие в зависимост от времевия хоризонт на действие на плана (2007-2013г.) се формират три вида оценки в съответствие с изискванията на закона.

Предварителна оценка – Тази оценка е препоръчителна и може да се извърши на фазата на разработването на общинския план за развитие на община Айтос преди неговото окончателно приемане от Общинския съвет. Тази оценка следва да се изготви от независими експерти.

Междинна оценка – Тази оценка следва да се извърши в средата на периода на действие на общинския план за развитие. В рамките на тази оценка следва да се оценят обобщените резултати от изпълнението му, като се прави и преглед на степента на достигане на формулираните цели, приоритети и мерки и се отчетат възникнали положителни или отрицателни отклонения. Оценката следва да завърши с конкретен анализ, с който да се предвиди съответната реакция. Въз основа на направената междинна оценка е изготвен настоящия Актуализиран документ за изпълнението на общински план за развитие на община Айтос за периода 2012 - 2013 г.

Последващата оценка – тази оценка включва:

- Оценка на ефективността и ефикасността на използваните мерки, инструменти и ресурси за изпълнението на плана;
- Оценка на общото въздействие върху социално-икономическата обстановка в общината;
- Анализ на факторите при изпълнението на Общинския план за развитие;
- Оценка на степента на постигане на приоритетите и мерките и устойчивост на резултатите;
- Изводи относно същността и начина на прилагане на съответния Общински план за развитие, като и на резултатите от осъществените мерки.

Наблюдението и оценката следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината (настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции). Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана и актуализирания документ за изпълнение на Общинския план за развитие .

Обикновено оценките могат да се осъществяват от групата за наблюдение, но е възможно те да се извършват от независим експерт.

Актуализация

Настоящият Актуализиран документ за изпълнението на общински план за развитие на община Айтос за периода 2012 - 2013 г. е отворена система. Веднъж приет, той би трябвало да остане относително “твърд” в стратегическата си насоченост и цели, но отворен и гъвкав – по отношение на мерките и проектите.

ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

При изработването на Общинския план за развитие на община Айтос 2007 – 2013 г. се прилагат следните **принципи**:

- **Партньорство, публичност и прозрачност** при осъществяване на планирането, програмирането, финансирането, наблюдението и оценката;
- **Концентрация на ресурсите** за постигане на целите на местното развитие;
- **Допълване на финансирането** от национални публични източници при съвместно финансиране с други източници;
- **Междуведомствена координация** на дейността на компетентните органи в процеса на планирането и програмирането, ресурсното осигуряване, реализацията, наблюдението и оценката;
- **Съгласуваност** с другите структуроопределящи политики, инструменти и действия на национално и регионално равнище.

По време на разработването на Общинския план за развитие на община Айтос 2007 – 2013 бяха направени допитвания до заинтересованите страни – основните социално-икономически партньори на общината, представители на бизнеса, НПО и граждани за визията и приоритетите на Община Айтос. Във връзка с описанието и анализа на ситуацията и приемането на стратегическата част на плана за развитие бяха създадени работни групи, които да начертаят бъдещето на общината. С методическата помощ на експерти от Министерството на регионалното развитие и благоустройството бе очертана стратегията на общината.

Кметът на общината и специализираната администрация ще продължат започнатата дейност по осигуряване на информация за реализация на плана. За да предостави възможност на гражданите и всички заинтересовани страни да изразят своето мнение и коментари, ще бъде организирано публично представяне и обсъждане на плана. Предвидени са представяния в местните общински медии и кабелна телевизии на отделни тематични направления, както и специализирани дискусии с представители на бизнес сектора и НПО в общината. По време на реализацията на плана кметът или негови представители ще запознават гражданите периодично с програмата за реализация на Общинския план за развитие, както и с отчета за нейното изпълнение посредством публични дискусии, участия в специализирани форуми и семинари и публикуване на информация в интернет страницата на Община Айтос.

АКТУАЛИЗИРАНА ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА

Програмата за реализация на Общинския план за развитие на община Айтос е краткосрочен едногодишен оперативен документ за реализация на основните приоритети и цели в развитието на общината. В Програмата се конкретизират мерки за развитие, проектите/ дейностите за тяхното изпълнение, източниците на финансов ресурс.

Програмата за реализация на Общинския план за развитие на община Айтос следва да се изготвя ежегодно в оставащия периода на изпълнение на плана, като се подготвя от кмета на общината и се одобрява от общински съвет.